

NÁVRH
STÁTNÍHO ZÁVĚREČNÉHO ÚČTU
ČESKÉ REPUBLIKY
ZA ROK 2007

B.

Ekonomický vývoj a veřejné rozpočty

- I. Ekonomický vývoj
- II. Veřejné rozpočty

I.

Ekonomický vývoj

1. Shrnutí základních tendencí ekonomického vývoje	1
2. Ekonomický výkon	9
2.1 Poptávka	11
2.2 Nabídka	13
2.3 Důchody	16
3. Cenový vývoj	17
3.1 Spotřebitelské ceny	18
3.2 Ceny výrobců	21
4. Trh práce	23
4.1 Ekonomická aktivita	23
4.2 Zaměstnanost	25
4.3 Nezaměstnanost	26
4.4 Průměrné mzdy	28
5. Platební bilance	29
5.1 Běžný účet	30
5.2 Kapitálový účet	35
5.3 Finanční účet	36
5.4 Devizové rezervy	37
5.5 Měnové kurzy	37
6. Měnový vývoj a finanční trh	38
6.1 Měnové agregáty	38
6.2 Úrokové sazby	41
6.3 Akciový trh	44

1. Shrnutí základních tendencí ekonomického vývoje¹

Ekonomický vývoj České republiky je charakterizován vybranými indikátory v následující tabulce:

Tabulka : 1

		2005	2006	2007				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HDP, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2988	3232	3558	822	903	902	930
Index deflátoru HDP	<i>mzr. %</i>	-0,2	1,7	3,4	3,6	3,7	3,2	3,1
Průměrná míra inflace	<i>mzr. %</i>	1,9	2,5	2,8	1,6	2,4	2,6	4,8
HDP, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	6,4	6,4	6,5	6,5	6,5	6,3	6,6
Výdaje na konečnou spotřebu domácností	<i>mzr. %</i>	2,3	3,8	4,2	4,9	4,3	3,9	3,7
vlády	<i>mzr. %</i>	2,3	5,4	5,7	6,8	6,3	5,7	4,0
vlády	<i>mzr. %</i>	2,2	0,0	0,9	0,7	-0,3	-0,3	3,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>mzr. %</i>	2,3	5,5	6,1	5,3	5,2	5,5	8,0
Míra nezaměstnanosti VŠPS	<i>%</i>	7,9	7,1	5,3	6,0	5,3	5,1	4,8
Registrovaní nezaměstnaní, průměr	<i>tis.osob</i>	510	475	393	453	395	372	350
Náhrady zaměstnancům (domácí koncept)	<i>mzr. %</i>	6,7	7,8	9,0	10,1	8,8	8,8	8,3
Podíl obchodní bilance na HDP ^{x)}	<i>%</i>	2,0	2,0	3,3	2,5	2,8	3,0	3,3
Podíl běžného účtu na HDP ^{x)}	<i>%</i>	-1,6	-3,1	-2,5	-2,8	-2,7	-2,8	-2,5
PRIBOR 3M, průměr	<i>%</i>	2,0	2,3	3,1	2,6	2,8	3,3	3,8

x) Na bázi ročních klouzavých úhrnů

Pramen: ČSÚ, ČNB, MPSV, propočty MF

Ekonomika ČR dosáhla v roce 2007 obdobného růstu jako v roce 2006. Hrubý domácí produkt (HDP) se v reálném vyjádření zvýšil o 6,5 %, což po Slovensku a pobaltských republikách znamenalo nejvyšší dynamiku v rámci EU27. V mezičtvrtletním srovnání tempo růstu HDP očištěného o vliv sezónnosti a odlišného počtu pracovních dní v 1. až 3. čtvrtletí 2007 dosáhlo 1,6 % a ve 4. čtvrtletí 1,7 %. Zvýšení růstu v posledním čtvrtletí 2007 bylo způsobeno jednorázovým nárůstem vládní spotřeby z důvodů oprav dopravní infrastruktury a zvýšených výdajů ve zdravotnictví.

Ekonomická úroveň ČR měřená jako HDP na obyvatele (při přepočtu na standard kupní síly²) dosáhla podle odhadu Eurostatu za rok 2007 zhruba 81 % průměru EU27. Mezi novými členskými zeměmi dosahují vyšší úrovně pouze Kypr a

¹ Zpracováno na základě statistických dat známých do 7. března 2008.

² Jedná se v principu o přepočtení na základě parity kupní síly (PPP), blíže viz kapitola 2.

Slovensko. Takto vyjádřená reálná konvergence se zejména vlivem vysokých temp růstu reálného HDP v posledních třech letech výrazně zvýšila.

Česká ekonomika se od konce roku 2005 pohybuje nad úrovní svého potenciálního produktu³. V roce 2007 kladná produkční mezera dosahovala přes 1,5 % potenciálního produktu.

Tento propoččet je podpořen ostře klesající nezaměstnaností a rekordním využitím výrobních kapacit v průmyslu. Efekty kladné produkční mezery lze pozorovat i na růstu spotřeby domácností a na růstu mezd, souvisejícím s poklesem nezaměstnanosti. Zvyšující se míra inflace má však zejména původ v růstu cen komodit na světových trzích. Vliv vysokého tempa růstu domácí poptávky má na ni limitovaný dopad.

Meziroční růst potenciálního produktu se od roku 2005 drží nad hranicí 5 %. Z vývoje tempa růstu potenciálního produktu je patrné, že nelze očekávat jeho další razantní zvýšení. Za příčinu považujeme strukturální problémy trhu práce, které se projeví v meziročním poklesu míry ekonomické aktivity. Přitom počet volných pracovních míst v ekonomice dosahuje rekordních hodnot. Růst potenciálního produktu je tažen rychlým růstem trendu souhrnné produktivity výrobních faktorů, jejíž příspěvek k růstu potenciálního produktu v roce 2007 dosáhl 4,2 p.b. Dlouhodobě stabilní je příspěvek kapitálové vybavenosti ekonomiky, kde investiční aktivita vede ke zlepšení infrastruktury i k vytváření nových konkurenceschopných produkčních kapacit.

Výdajová struktura HDP v roce 2007 byla v zásadě stejná jako v roce 2006. V obou letech byla hlavním zdrojem růstu HDP domácí poptávka tažená výdaji domácností na konečnou spotřebu a tvorbou hrubého fixního kapitálu. Příspěvek zahraničního obchodu byl relativně nízký a v obou letech se pohyboval okolo úrovně 1 p.b.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) v roce 2007 reálně vzrostla o 6,4 %. Tradičně nejvyšší příspěvek k růstu HPH byl představován odvětvím průmyslu (2 p.b.).

V rámci tohoto odvětví se jednalo o zpracovatelský průmysl, jehož příspěvek k růstu HPH dosáhl 3 p.b. s tempem růstu 11,1 %. Významné příspěvky měly také odvětví obchodu, pohostinství a dopravy (2,5 p.b.) a peněžnictví spolu se službami pro podniky (1,7 p.b.). V odvětví výroby elektřiny, plynu a vody a odvětví zemědělství byla reálná HPH naopak meziročně nižší. Mírné zpomalení růstu HPH v porovnání s rokem 2006 (zvýšení o 6,8 %) do značné míry souviselo s tím, že v roce 2007 nedošlo k výraznějšímu nárůstu nových výrobních kapacit (např. produkce TPCA Kolín již v roce 2006 dosáhla plné kapacity). Také zvyšující se strukturální nerovnováha mezi poptávkou po práci a její nabídkou začala být bariérou růstu.

Nominální HDP, který je rozhodující veličinou pro vývoj daňových základů a výpočet poměrových ukazatelů, dosáhl meziročního růstu o 10,1 %. Úhrnná cenová hladina měřená implicitním cenovým deflátorem HDP vzrostla v roce 2007 o 3,4 %, což je citelný nárůst ve srovnání s vývojem v roce 2006, kdy úhrnná cenová hladina vzrostla o 1,7 %. Zlepšení směnných relací v zahraničním obchodě o 1,2 % rovněž přispělo k předstihu růstové dynamiky nominálního HDP před tempem růstu reálného HDP.

Zlepšení (zhoršení) směnných relací postihuje alternativní ukazatel k reálnému HDP, tzv. reálný hrubý domácí důchod (RHDD). Ten dosáhl za rok 2007 růstu o 7,5 %, tedy vyššího ve srovnání s růstem reálného HDP o 1,0 p.b.

Hrubý národní důchod (HND) zohledňuje vlastnictví výrobních faktorů, které jsou použity pro tvorbu HPH, a proto informuje o objemu produktu, který je v podobě důchodů rozdělován rezidentům ekonomiky. Hrubý národní důchod v nominálním vyjádření v roce 2007 představoval cca 93 % HDP v nominálním vyjádření.

Vysokého růstu produktu bylo dosaženo při zvýšení celkové zaměstnanosti o 1,8 % (podle údajů SNA⁴). Produktivita práce (HPH ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného) zaznamenala nárůst o 4,5 %.

---

³ Potenciální produkt, specifikovaný na základě výpočtu Cobb-Douglasovy produkční funkce, udává úroveň HDP při průměrném využití výrobních faktorů. Růst potenciálního produktu popisuje možnosti udržitelného růstu ekonomiky bez vzniku nerovnováh. Produkční mezera popisuje pozici ekonomiky v cyklu a vyjadřuje vztah mezi HDP a potenciálním produktem.

⁴ Systém národních účtů

Trh práce byl v roce 2007 ovlivňován zejména pokračujícím ekonomickým růstem, generujícím široké spektrum pracovních příležitostí.

Celková zaměstnanost se nadále zvyšovala tempem v průměru se blížícím 2 % (1,9 % podle VŠPS, 1,8 % podle NÚ). Počet zaměstnanců vzrostl podle VŠPS o 1,9 %, počet podnikatelů o 2,2 %. Nová pracovní místa mnohdy nebyla využita tuzemskými pracovníky a byla obsazována cizími státními příslušníky, jejichž počet nadále rostl (v rozsahu 20 %).

Zvýšila se míra zaměstnanosti, míra ekonomické aktivity mírně klesla vzhledem k růstu počtu osob ekonomicky neaktivních (důchodci, studenti a rodičovské dovolené).

Nezaměstnanost se snižuje již od roku 2004, podle VŠPS počet nezaměstnaných v roce 2007 meziročně klesl o čtvrtinu. Míra nezaměstnanosti v tomto mezinárodně srovnatelném pojetí se v průměru meziročně snížila o 1,8 p.b. na 5,3 %.

Průměrná hrubá nominální mzda⁵ se v průměru za rok 2007 zvýšila o 7,3 %, tedy o 0,9 p.b. rychleji než v roce 2006. Tento nárůst byl důsledkem zejména příznivého celkového vývoje v podnikatelské sféře, kde dosáhl přírůstek průměrné nominální mzdy 7,5 %. V nepodnikatelské sféře průměrná mzda vzrostla o 6,7 %.

Česká ekonomika byla ve druhé polovině roku 2007 zasazena nepříznivým vývojem na světových komoditních trzích, což se – podobně jako v jiných zemích – promítlo v akceleraci růstu spotřebitelských cen. Roční průměrná míra inflace dosáhla 2,8 % (o 0,3 p.b. více než před rokem), v prosinci 2007 se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 5,4 % (o 3,7 p.b. více než před rokem). Přitom přibližně 40 % meziročního cenového růstu bylo dáno administrativními opatřeními (v roce 2006 přibližně 48 %). Charakter inflace v roce 2007 byl převážně nákladový.

Ceny zemědělských výrobců oproti předchozímu roku výrazně akcelerovaly a to zejména v důsledku vysokého růstu cen rostlinné výroby. Ceny živočišných výrobků měly na celkové zvýšení zemědělských cen jen nepatrný vliv. Index cen průmyslových výrobců vykázal v průběhu roku 2007 stabilní průměrný meziroční růst

---

⁵ Za organizace nad 19 zaměstnanců, organizace nepodnikatelské pokryty plně.

ve výši 4,1 % vlivem růstu cen komodit na světových trzích (energie, kovy, potraviny) a předčil tak průměrné meziroční růsty z předchozích dvou let. Ceny stavebních prací a tržních služeb rostly průměrným meziročním tempem 3,9 % a 1,6 %.

Limitní úroková sazba pro dvoutýdenní repo operace byla ČNB v průběhu roku 2007 zvýšena celkem čtyřikrát. Ke zvýšení klíčové sazby, která tak reagovala na zvýšená inflační očekávání v důsledku růstu hladiny spotřebitelských cen, došlo v červnu, červenci, srpnu a listopadu, vždy o 0,25 p.b. Diskontní a lombardní sazby se měnily ve stejném rozsahu. K 31. 12. 2007 byly základní úrokové sazby ČNB, ECB a Fedu nastaveny na 3,50 %, 4,00 % a 4,25 %.

Prosincová krátkodobá výnosová křivka peněžního trhu se oproti lednu nerovnoměrně posunula směrem vzhůru. Sklon krátkého konce strmě vzrostl, dlouhý konec měl naopak mírnější sklon. Lze usoudit, že trh sjednotil ke konci roku svůj výhled na budoucí vývoj krátkodobých sazeb a očekával jejich zvýšení.

Peněžní agregát M2 (peněžní zásoba) vykázal v průběhu roku stabilní tempo s průměrným meziročním přírůstkem ve výši 11,2 %. Vysoce likvidní peníze (agregát M1) průměrně meziročně vzrostly o 14,2 % a kvazi-peníze o 7,5 %. Sklon k preferenci likvidity tedy pokračoval. Objem čistých zahraničních aktiv během téměř celého roku meziročně klesal, naopak čistá domácí aktiva tvořená domácími úvěry a ostatními čistými položkami meziročně rostla průměrným tempem 24,9 %.

Pražská burza v první polovině roku 2007 vykázala výrazné zhodnocení, druhá část roku byla již poznamenána četnými vzestupy a pády. Index PX v průběhu celého roku vzrostl o 14,2 % a index PK obchodovaný v rámci RM systému se zvýšil o 31,2 %. Celkový objem obchodů akcií, podílových listů a dluhopisů realizovaných na kapitálovém trhu dosáhl 3480 mld. Kč.

Vnější nerovnováha, vyjádřená podílem deficitu běžného účtu (BÚ) na HDP, se od roku 2005, kdy dosáhla historicky nejlepšího výsledku $-1,6\%$, zhoršila do konce roku 2007 na $-2,5\%$, a to zejména v souvislosti s rostoucím schodkem bilance výnosů. Od 3. čtvrtletí 2006 se podíl BÚ/HDP pohybuje v rozmezí od $-3,1\%$ do $-2,5\%$ (v ročním vyjádření). Hlavním faktorem ve směru zlepšování je příznivý vývoj obchodní bilance, jejíž podíl na HDP se proti roku 2006 zvýšil o 1,3 p.b. na 3,3 %.

Vývoz i dovoz (v metodice platební bilance) si zachovaly po celý rok 2007 vysokou růstovou dynamiku. Přebytek obchodní bilance se při nevelkém předstihu tempa růstu vývozu před dovozem stále zvyšoval a dosáhl při meziročním nárůstu o 52,4 mld. Kč hodnoty 117,5 mld. Kč. Ani nevýrazný hospodářský růst zemí EU15, posilující koruna a vysoké dolarové ceny paliv neměly viditelný negativní dopad na úspěšnost tuzemských producentů na zahraničních trzích. Jejich konkurenceschopnost potvrzuje i za poslední tři roky rostoucí index exportní výkonnosti (9,4 % pro rok 2007), který vyjadřuje změnu podílu ČR na exportních trzích.

Příznivě se vyvíjely směnné relace v obchodu se zbožím⁶, které se za rok 2007 zlepšily o 2,3 %. Vývozní ceny meziročně vrostly v průměru o 1,3 %, dovozní poklesly o 1,0 %. Jejich pohyb byl ovlivněn hlavně vývojem cen na světových trzích a rovněž posílením koruny k EUR a zejména k USD.

Světové ceny průmyslových surovin a potravin⁷ meziročně vzrostly v průměru o 7,8 %, přičemž ve druhé polovině roku bylo tempo jejich růstu výrazně vyšší než v první. Nejvýrazněji se zvýšily ceny kovů (o 22,6 %), potravin (o 17,9 %), kaučuku (o 16,9 %) a textilních surovin (o 15,6 %). Cena ropy se zvýšila v průměru o 9,7 %, když po půlročním meziročním poklesu zejména v závěru roku prudce rostla.

V roce 2007 CZK meziročně zpevnila vůči oběma světovým měnám. Nominální kurz proti EUR v průměru za toto období posílil o 2,1 %, proti USD o 11,3 % při vrcholu meziročního posílení ve 4. čtvrtletí 2007.

Devizové rezervy centrální banky k 31. prosinci 2007 činily 631,0 mld. Kč, tj. 23,7 mld. EUR. Tento stav byl o 0,2 mld. EUR nižší než ke konci roku 2006. Na poklesu objemu devizových rezerv, vyjádřených v EUR, se podílí i posilování měnového kurzu CZK.

---

⁶ Podle statistiky výběrových indexů cen v zahraničním obchodě ČSÚ.

⁷ Indexy ČSÚ světových cen průmyslových surovin a potravin, bez vlivu měnového kurzu CZK

Vnější prostředí⁸

Světová ekonomika v roce 2007 proti předchozímu roku zpomalila, mj. v důsledku zpomalení americké ekonomiky. Globální dynamiku ve vyšší míře pomohly udržovat asijské ekonomiky. Ekonomika Evropské unie rostla solidně na podobné úrovni jako v předchozím roce. Ceny surovin, zejména ropy a potravin, dále zrychlily růst a promítly se v narůstající inflaci.

V USA ekonomika zpomalila (2,2 % proti 2,8 % v roce předchozím), což způsobila zejména krize na finančních trzích. Ta začala v červenci na amerických hypotéčních trzích, a postupně ovlivnila světové finanční trhy. Předpovědi, že se krizi podaří časově omezit, se nesplnily. V závěru roku začala rapidně narůstat inflace vlivem extrémních cen ropy. Také počínající pokles pracovních míst nasvědčoval zpomalení ekonomiky.

Slábnutí ekonomiky se projevilo v dalším markantním poklesu kurzu dolaru na průměr 1,37 USD/EUR proti 1,25 USD/EUR v roce 2006 a koncem roku se dotkl hranice 1,50 USD/EUR. Fed snížil hlavní úrokovou míru v průběhu roku z 5,25 % na 4,25 %. Slabý dolar pomáhal snižovat deficit amerického běžného účtu.

HDP v eurozóně (EA12) po rekordním růstu v roce 2006 ve výši 2,8 % zpomalil na stále solidních 2,5 % v roce 2007. Růst byl nadále tažen především exportem (který je poškozován apreciací eura) a investicemi, zatímco spotřeba domácností byla opět statická. Ekonomika rostla kolem potenciálu, od 2. čtvrtletí se projevily náznaky zpomalení. Podobný růstový profil se silnějším 1. a 3. čtvrtletím měla i německá ekonomika. Od konce léta pokles průmyslových zakázek, stejně jako soukromé spotřeby, naznačil zpomalení.

V závěru roku se projevily vysoké ceny komodit a počala výrazně růst inflace na 3,1 % meziročně v prosinci s rostoucí tendencí. ECB vzdor tomu ponechala od září úrokovou sazbu na 4,0 %, čímž naznačila větší momentální obavy o ekonomický růst

---

⁸ S využitím údajů Eurostatu a MMF.

než o inflační rizika. Příznivý vliv měla nízká nezaměstnanost, která v prosinci dosáhla 7,2 %, což byla nejnižší hodnota za více než 20 let.

Středoevropské ekonomiky dlouhodobě rostou rychleji než západní Evropa, což se v roce 2007 dále zvýraznilo.

Slovenská ekonomika opět zvýšila tempo růstu. V roce 2007 vzrostla o 10,4 % (první odhad), když v posledním čtvrtletí vykázala meziroční růst o 12,2 % (sezónně očištěné údaje). Růst HDP byl i nadále tažen spotřebou domácností, exportem a investicemi. Inflace se zvýšila ze srpnových 2,3 % na 3,4 % v prosinci. Vzhledem k cíli zavést od roku 2009 euro tak zůstává nadále ostře sledovaným ukazatelem. Silný růst přispěl k poklesu nezaměstnanosti, podařilo se také snížit deficit státního rozpočtu.

V Polsku rostla ekonomika ročně o 6,5 % proti 6,1 % v roce 2006. Růst byl tažen hlavně silným přílivem zahraničních investic a spotřebou domácností. Rychlý růst posílil inflaci, která meziročně v prosinci stoupla na čtyři procenta, což je nejvíce za poslední tři roky. Od roku 2006 rapidně klesá nezaměstnanost i díky tomu, že po vstupu země do EU podle odhadů odjely za prací do ciziny asi dva miliony Poláků.

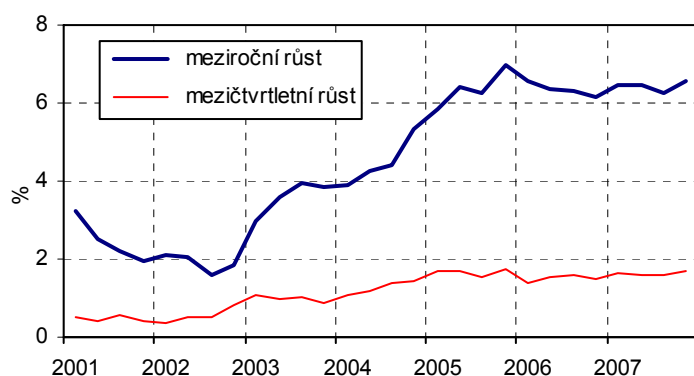
Cena ropy se začala opět zvyšovat. Průměrná cena ropy Brent za rok 2007 dosáhla 72,7 USD, tj. nárůst o 11 %, když v posledním čtvrtletí byla meziročně vyšší o 49 %. K dlouho trvajícím důvodům se připojil slábnoucí dolar a rostoucí spekulace na trhu komodit. K inflačním tlakům přispěly také ceny potravin, zejména obilovin. Nejvyšší růst zaznamenala pšenice, jejíž cena se meziročně v prosinci 2007 zvýšila o 80,4 % při ročním průměru vyšším o 30,0 %.

2. Ekonomický výkon

Česká ekonomika dosáhla třetí rok v řadě vysokého tempa ekonomického růstu přes 6 %. Podle prvních odhadů HDP v roce 2007 reálně vzrostl o 6,5 %. Vývoj růstové dynamiky byl během roku v podstatě stabilní – v 1. a 2. čtvrtletí bylo tempo růstu HDP 6,5 %, po mírném poklesu na 6,4 % ve 3. čtvrtletí došlo ke zrychlení na 6,6 % v posledním čtvrtletí. Stabilita růstové dynamiky je rovněž dobře patrná z vývoje mezičtvrtletních přírůstků na sezónně očištěných datech. Za 1. až 3. čtvrtletí mezičtvrtletní přírůstky dosahovaly 1,6 % a ve 4. čtvrtletí 1,7 %.

Vývoj nelze v žádném případě interpretovat jako možný signál pro další zrychlení tempa růstu HDP. Jeho zrychlení v posledním čtvrtletí bylo způsobeno jednorázovými faktory. Konkrétně se jedná o dva důvody: nadprůměrné opravy silniční sítě a zvýšené výkony ve zdravotnictví, které společně vedly ke zvýšení konečné spotřeby vládního sektoru. Podle odhadu ČSÚ zvýšily tyto faktory tempo růstu HDP ve 4. čtvrtletí až o 0,6 p.b.

Graf 1 : Hrubý domácí produkt
(stálé ceny)

Pramen: ČSÚ

Tempo ekonomického růstu vysoce převýšilo tempo růstu reálného HDP ekonomiky EU (EU27), které v roce 2007 dosáhlo 2,9 %. Česká ekonomika patří k nejrychleji rostoucím ekonomikám EU hned za pobaltskými státy a Slovenskem. Ekonomická úroveň ČR vyjádřená pomocí ukazatele HDP na obyvatele (při přepočtu na PPS⁹) dosáhla podle posledního odhadu Eurostatu v roce 2007 zhruba 81 %

⁹ Standard kupní síly (PPS) je umělá peněžní jednotka používaná v rámci EU k přepočtu ekonomických agregátů pro účely mezinárodních srovnání. Poměr této jednotky vůči národním měnám je vypočten tak, aby za stejné množství této jednotky bylo možno nakoupit v jednotlivých zemích stejné množství zboží a služeb. Jedná se tedy v principu o přepočtení na základě parity kupní síly (PPP).

průměru EU (EU27). Mezi novými členskými zeměmi dosahují vyšší úrovně pouze Kypr a Slovinsko. Rychlost reálné konvergence měřené pomocí HDP na obyvatele se vlivem vysokých temp růstu reálného HDP v posledních třech letech výrazně zvýšila.

Cyklická pozice ekonomiky zůstává v zásadě nezměněna. Tempo růstu reálného HDP, které předstihuje odhadované tempo růstu potenciálního produktu, se projevuje kladnou produkční mezerou. Její odhad v současnosti mírně převyšuje hodnotu +1,5 % HDP. V roce 2008 se při zpomalení růstu reálného HDP pod dynamiku potenciálního produktu očekává snížení kladné produkční mezery.

Zvyšování potenciálního produktu ekonomiky se opírá zejména o růst souhrnné produktivity výrobních faktorů a o růst kapitálové vybavenosti prostřednictvím zahraničních i domácích investic a zlepšování technologických i institucionálních parametrů.

Stejně jako tomu bylo v roce 2006 i v roce 2007 je hlavním zdrojem ekonomického růstu na poptávkové straně ekonomiky domácí poptávka reprezentovaná výdaji na konečnou spotřebu a tvorbou hrubého kapitálu. Celkem k růstu reálného HDP přispěla 5,4 p.b. Zbylým 1 p.b. k ekonomickému růstu přispěl čistý export, tedy téměř stejně jako v roce 2006.

Hrubá přidaná hodnota v roce 2007 reálně vzrostla o 6,4 %. Nejvíce se na její tvorbě podílela odvětví zpracovatelského průmyslu s příspěvkem 3,0 p.b. (celé odvětví průmyslu příspěvkem 2 p.b.) a odvětví obchodu, pohostinství, dopravy, peněžnictví a komerčních služeb v souhrnu příspěvkem 4,2 p.b.¹⁰ Klíčový význam zpracovatelského průmyslu je dán dlouhodobým směřováním toků přímých zahraničních investic právě do této oblasti, zatímco zvýšený význam odvětví obchodu a peněžnictví souvisí zejména s fází ekonomického cyklu.

Hrubý domácí produkt v běžných cenách v roce 2007 vzrostl o 10,1 %. Úhrnná cenová hladina měřená implicitním cenovým deflátozem HDP v roce 2007 vzrostla o 3,4 %. Při hodnocení inflačních tlaků vyplývajících z ukazatele implicitního cenového deflátoru je potřeba vzít v úvahu vývoj směnných relací.

---

¹⁰ Podrobněji viz kapitola 2.2

Směnné relace se v roce 2007 zvýšily o 1,2 %, přičemž tento vývoj byl dán růstem cen vývozu o 0,2 % a poklesem cen dovozu o 1,0 %.

Vývoj HDP zejména v podmínkách malé otevřené ekonomiky nezachycuje některé podstatné faktory ovlivňující její ekonomický vývoj. Vzhledem k vysoké otevřenosti ekonomiky jsou takovými faktory směnné relace a toky důchodů mezi rezidenty a nerezidenty. Směnné relace jsou zohledněny ukazatelem RHDD (reálný hrubý domácí důchod), který vyjadřuje objem důchodů plynoucích do ekonomiky z realizace produkce. Z důvodu meziročního zlepšení směnných relací v roce 2007 je tempo růstu RHDD 7,5 %, tedy vyšší než tempo růstu HDP. Na druhou stranu zejména z důvodů financování domácích investičních aktivit zahraničními úsporami dochází k odtoku části vyrobeného HDP v podobě důchodů zahraničním vlastníkům, případně zaměstnancům. Tato skutečnost je zohledněna ukazatelem HND (hrubý národní důchod). Ze srovnání HND a HDP v běžných cenách vyplývá, že přibližně 7 % HDP odtéká v podobě důchodů nerezidentům.

2.1 Poptávka

Domácí konečné užití

Domácí poptávka v roce 2007 reálně vzrostla o 5,7 %. V rámci domácí poptávky dosáhla za rok 2007 vyššího růstu tvorba hrubého kapitálu, a to reálně o 9,2 %, ve srovnání s reálným růstem výdajů na konečnou spotřebu o 4,2 %.

Tabulka 2 : Výdaje na hrubý domácí produkt

		2005	2006	2007				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HDP, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2988	3232	3558	822	903	902	930
HDP, běžné ceny	<i>mzr. %</i>	6,1	8,2	10,1	10,3	10,5	9,7	9,9
HDP, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	6,4	6,4	6,5	6,5	6,5	6,3	6,6
Konečná spotřeba	<i>mzr. %</i>	2,3	3,8	4,2	4,9	4,3	3,9	3,7
domácností	<i>mzr. %</i>	2,3	5,4	5,7	6,8	6,3	5,7	4,0
vlády	<i>mzr. %</i>	2,2	0,0	0,9	0,7	-0,3	-0,3	3,1
neziskových institucí	<i>mzr. %</i>	6,7	11,2	2,6	4,7	2,6	2,0	1,0
Tvorba hrubého kapitálu	<i>mzr. %</i>	-0,4	11,0	9,2	9,1	10,4	10,1	7,1
fixního	<i>mzr. %</i>	2,3	5,5	6,1	5,3	5,2	5,5	8,0
Vývoz	<i>mzr. %</i>	11,8	14,4	14,5	15,8	14,4	15,6	12,5
Dovoz	<i>mzr. %</i>	5,0	13,8	13,7	15,8	14,2	15,1	10,2

Pramen: ČSÚ

Reálný růst konečných výdajů byl jednoznačně tažen růstem výdajů domácností. Výdaje domácností reálně vzrostly o 5,7 %, což je ještě vyšší tempo růstu než v roce 2006, kdy dosáhlo 5,4 %. Jejich příspěvek k růstu HDP dosáhl 2,7 p.b. Tempo růstu výdajů domácností však mělo během roku klesající tendenci, kdy v 1. čtvrtletí dosáhlo 6,8 % a v posledním 4,0 %. Deflátor spotřeby domácností zaznamenal během roku 2007 nárůst o 2,8 %, přičemž je zde patrná rostoucí tendence během roku z nárůstu o 1,6 % v 1. čtvrtletí na 4,6 % v 4. čtvrtletí. Tento nárůst pouze dokumentuje rostoucí inflační tlaky v ekonomice, i když převážně nákladového charakteru, plynoucí z růstu cen komodit na světových trzích.

Zpomalení temp růstu reálných výdajů domácností je zřejmě nutné očekávat i do budoucna. Vyšší míra inflace a změny v oblasti sociálních dávek povedou k nižšímu tempu růstu reálného disponibilního důchodu, což přímo snižuje objem prostředků k realizaci konečné spotřeby a rovněž zhoršuje dostupnost spotřebitelských úvěrů, které byly významným zdrojem růstu spotřeby v posledních letech.

V sektoru vládních institucí převládá i nadále úsporné spotřební chování. Růst vládních výdajů v reálném vyjádření v roce 2007 činil 0,9 %. Je třeba vzít v úvahu, že podstatná část tohoto přírůstku byla způsobena vývojem v posledním čtvrtletí 2007 – růst o 3,1 %, jehož příčina již byla uvedena (zdravotnictví a opravy dopravní infrastruktury).

Tvorba hrubého kapitálu se v roce 2007 reálně zvýšila o 9,2 %. V rámci tvorby hrubého kapitálu došlo v roce 2007 k reálnému růstu tvorby hrubého fixního kapitálu o 6,1 %, což je ve srovnání s rokem 2006 zrychlení o 0,6 p.b. Příspěvek tvorby hrubého fixního kapitálu k růstu HDP činil 1,5 p.b. Ze srovnání s příspěvkem tvorby hrubého kapitálu ve výši 2,5 p.b. vyplývá, že znatelný příspěvek k reálnému růstu HDP za rok 2007 je představován růstem zásob. Pokud jde o věcné členění tvorby hrubého fixního kapitálu, pak nejvyšší tempo růstu za rok 2007 o 8,6 % lze zaznamenat u položky dopravní prostředky, následováno růstem investic do strojů a zařízení o 7,9 %. Podstatným zdrojem růstu tvorby hrubého fixního kapitálu zůstává příliv zahraničních investic. V nadcházejícím období lze navíc očekávat zvýšený příliv finančních prostředků v rámci strukturálních fondů EU, které budou směřovat zejména do infrastrukturních investic.

Čistý vývoz

Stejně jako v roce 2006 i v roce 2007 je reálný růst HDP tažen domácí poptávkou. Příspěvek zahraničního obchodu se pohybuje okolo úrovně 1 p.b.

V běžných cenách dosáhlo v roce 2007 saldo bilance se zbožím a službami 165,9 mld. Kč, což představovalo příspěvek k růstu nominálního HDP ve výši 2,1 p.b. Podstatné zvýšení kladného salda z 99,6 mld. Kč v roce 2006 je odrazem dobré konkurenční schopnosti českých producentů. Lze konstatovat, že při dlouhodobé apreciační tendenci české koruny s ohledem na délku jejího trvání a pozitivní vývoj salda bilance se zbožím a službami, neleží konkurenceschopnost českého exportu zdaleka pouze v rovině cenové. To potvrzuje zlepšení směnných relací v roce 2007 a rovněž skutečnost, že se tak stalo při zpomalení ekonomického růstu některých z hlavních obchodních partnerů. Stabilní posilování české koruny navíc tlumí dopady zvyšování cen importovaných statků a služeb.

Skutečnost, že je příspěvek zahraničního obchodu k reálnému růstu HDP poměrně nízký, je dána zlepšováním směnných relací

2.2 Nabídka

Hrubá přidaná hodnota

Na nabídkové straně ekonomiky pokračoval v roce 2007 dynamický růst hrubé přidané hodnoty (HPH). Podílela se na něm většina odvětví průmyslu a služeb spolu se stavebnictvím. Mezi jedny z hlavních důvodů tohoto vývoje patřil růst konkurenceschopnosti výrobců spolu se zvyšováním a modernizací výrobních kapacit i vysokým stupněm jejich využití. Tyto faktory růstu však v průběhu roku začala omezovat situace na trhu práce, který signalizoval rostoucí nedostatek pracovníků některých kvalifikací.

Celková HPH se reálně zvýšila o 6,4 %, tj. o 0,1 p.b. méně než HDP (předstih růstu čistých daní z produktů). Nejvýrazněji přispěl k růstu HPH zpracovatelský průmysl (3,0 p.b.), dále obchod, pohostinství, doprava (2,5 p.b.) a peněžnictví, komerční služby (1,7 p.b.).

Tabulka 3 : Tvorba hrubé přidané hodnoty

		2005	2006	2007				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HPH, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2680	2910	3211	743	817	812	839
HPH, běžné ceny	<i>mzr. %</i>	5,9	8,6	10,3	10,3	10,6	9,9	10,5
HPH, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	6,5	6,8	6,4	6,3	6,4	6,1	6,8
Zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>mzr. %</i>	5,0	-5,3	-14,0	-19,8	-19,4	-6,6	-16,0
Průmysl	<i>mzr. %</i>	10,2	15,6	6,4	3,6	5,7	6,3	10,2
z toho zpracovatelský průmysl	<i>mzr. %</i>	12,0	18,2	11,1	11,9	11,5	10,9	10,4
Stavebnictví	<i>mzr. %</i>	5,8	2,1	1,7	13,2	1,0	-0,4	-1,9
Obchod, pohostinství, doprava	<i>mzr. %</i>	5,5	2,8	9,7	12,7	10,6	7,0	9,1
Peněžnictví, komerční služby	<i>mzr. %</i>	8,8	5,0	10,3	9,5	11,6	13,1	7,4
Ostatní služby	<i>mzr. %</i>	-0,4	1,9	2,4	2,4	2,8	2,6	1,7

Pramen: ČSÚ, propočet MF

Provedené i probíhající strukturální změny v ekonomice, jako je náběh nových výrobních a montážních kapacit, vstup dalších zahraničních investorů do ekonomiky, prohlubování kooperace, se projevily v roce 2007 ve vyšším reálném růstu HPH v sektoru služeb. V průmyslu nebyl v tomto období žádný výrazný nárůst nových kapacit, takže růst HPH zde zpomalil na 6,4 %. Navíc zde došlo k mimořádnému meziročnímu poklesu hrubé přidané hodnoty v odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody částečně i vlivem extrémně teplé zimy. V tržních službách se nejvíce dařilo odvětví obchodu a oprav, kde meziroční pokles o 0,5 % z roku 2006 byl vystřídán růstem 12,1 %. Skok ve vývoji HPH v tomto odvětví souvisel především se zvýšenou spotřebou domácností. HPH ve službách pro podniky měla podobný vývoj, i když ne tak razantní. Tato skutečnost souvisela s cyklickou pozicí ekonomiky. V zemědělství se vývojové tendence nezměnily, HPH reálně v meziročním porovnání klesla o 14,0 %. Ve stavebnictví, kde roční růst činil 1,7 %, došlo v průběhu roku k výraznému zpomalování růstu HPH až k jejímu poklesu ve 2. pololetí.

V odvětvové struktuře HPH v běžných cenách posílil mírně podíl průmyslu a zemědělství, podíl stavebnictví stagnoval a podíl služeb klesl na 58,8 %. Ani další očekávaný vývoj v průmyslu (příprava nových výrobních kapacit v Nošovicích apod.) zatím nevytváří předpoklady pro strukturální přibližování ekonomiky k úrovním obvyklým ve vyspělých zemích EU, kde podíl služeb obvykle přesahuje 70 %.

Produktivita, náhrady zaměstnancům (podle údajů národních účtů)

V roce 2007 byl růst HPH z více než dvou třetin tažen růstem produktivity práce na makroekonomické úrovni (ukazatel HPH na jednoho zaměstnaného) a téměř z jedné třetiny meziročním zvýšením zaměstnanosti (o 1,8 %).

Růst produktivity práce za rok 2007 činil 4,5 %. Nejrychleji rostla ve zpracovatelském průmyslu. Dobré výsledky byly dosaženy také v převážné části služeb. V propadu produktivity práce naopak pokračovalo zemědělství a mírně také stavebnictví.

Tabulka 4 : Produktivita a mzdy (podle národních účtů)

		2005	2006	2007				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Produktivita práce ¹⁾	mzr. %	5,5	4,8	4,5	4,1	4,8	4,5	4,8
Zemědělství, lesnictví, rybolov	mzr. %	9,2	-3,7	-11,6	-19,1	-17,5	-2,7	-13,2
Průmysl	mzr. %	9,2	14,4	4,8	2,0	4,4	4,8	8,2
z toho zpracovatelský průmysl	mzr. %	10,6	16,6	9,0	9,6	9,5	8,8	7,9
Stavebnictví	mzr. %	5,9	-0,3	-0,5	9,2	-0,2	-1,6	-4,8
Obchod, pohostinství, doprava	mzr. %	4,8	1,1	7,9	10,7	8,9	5,6	6,9
Peněžnictví, komerční služby	mzr. %	3,5	-1,2	5,4	4,6	6,9	8,0	2,7
Ostatní služby	mzr. %	-1,0	0,6	1,2	0,9	1,6	1,6	0,9
Nominální průměrná náhrada ²⁾	mzr. %	4,7	6,2	7,0	7,8	7,0	7,1	6,2
Jednotkové náklady práce ³⁾	mzr. %	-0,8	1,3	2,3	3,5	2,1	2,5	1,3
Zemědělství, lesnictví, rybolov	mzr. %	-5,4	9,4	23,5	31,8	30,7	13,9	27,8
Průmysl	mzr. %	-4,4	-7,6	1,6	5,1	2,0	1,4	-2,0
z toho zpracovatelský průmysl	mzr. %	-5,6	-9,3	-2,2	-2,2	-2,7	-2,3	-1,8
Stavebnictví	mzr. %	-0,9	5,4	4,8	-0,9	4,7	5,2	7,1
Obchod, pohostinství, doprava	mzr. %	-0,9	5,7	1,3	-0,8	0,2	3,6	1,8
Peněžnictví, komerční služby	mzr. %	-0,4	7,1	1,1	2,4	-0,4	-1,6	3,8
Ostatní služby	mzr. %	6,9	5,3	4,2	5,5	4,2	4,6	2,9

¹⁾ Hrubá přidaná hodnota ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného (fyzické osoby).

²⁾ Objem náhrad zaměstnancům v běžných cenách na jednoho zaměstnance (fyzické osoby).

³⁾ Podíl nominální průměrné náhrady a produktivity práce.

Pramen: ČSÚ, propočet MF

Průměrné nominální náhrady na 1 zaměstnance za ekonomiku celkem se za rok 2007 zvýšily o 7,0 %. Pokračování předstihu růstu nominální náhrady před růstem reálné produktivity se odrazilo v meziročním zvýšení jednotkových nákladů práce o 2,3 %. Tento vývoj signalizuje mírné zesílení mzdově nákladových tlaků. V porovnání s implicitním deflátorem HPH, jehož růst dosáhl 3,4 %, by tento nárůst jednotkových nákladů práce neměl znamenat z hlediska ekonomiky riziko nákladové inflace. Z pohledu odvětvové struktury však již tento celkový názor neplatí. Změna tendencí se projevila v sekci průmysl u odvětví těžby nerostných surovin a výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody, kde došlo k růstu jednotkových nákladů práce. Netýkalo se to zpracovatelského průmyslu, kde se mzdově nákladové tlaky neprojevily. Identifikovatelné riziko mzdově-nákladových tlaků bylo v zemědělství, kde nárůst jednotkových nákladů práce za rok 2007 činil 23,5 %. Ve stavebnictví a ve službách se růst jednotkových nákladů práce v roce 2007 alespoň mírně zpomalil.

2.3 Důchody

Toto členění hrubého domácího produktu informuje o skladbě důchodů, které jsou generovány v procesu tvorby hrubé přidané hodnoty.

Tabulka 5 : Důchodová struktura hrubého domácího produktu

		2005	2006	2007				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HDP, běžné ceny	<i>mln. Kč</i>	2988	3232	3558	822	903	902	930
Čisté daně	<i>podíl %</i>	9,4	9,0	8,8	8,6	9,2	9,7	7,9
Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod	<i>podíl %</i>	47,7	48,2	48,8	48,6	49,7	48,9	48,0
Náhrady zaměstnancům	<i>podíl %</i>	42,9	42,8	42,4	42,9	41,1	41,4	44,1
zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>podíl %</i>	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2	1,2
průmysl	<i>podíl %</i>	13,5	13,3	13,0	13,1	12,8	12,7	13,6
stavebnictví	<i>podíl %</i>	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,6	2,7
obchod, pohostinství, doprava	<i>podíl %</i>	9,5	9,5	9,7	9,8	9,3	9,5	10,0
peněžnictví, komerční služby	<i>podíl %</i>	5,5	5,7	5,8	6,0	5,5	5,5	6,1
ostatní služby	<i>podíl %</i>	10,6	10,5	10,2	10,4	9,9	9,9	10,6

Pramen: ČSÚ, propočet MF

Hlavní podíl nominálního HDP je z pohledu jeho důchodové struktury představován hrubým provozním přebytkem a smíšeným důchodem. Podíl hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu na HDP dlouhodobě přesahuje 47 %. V roce 2007 byl tento podíl 48,8 %.

Druhá část vytvořené hrubé přidané hodnoty, která je následně rozdělena jsou náhrady zaměstnancům. Jejich podíl na HDP se naopak dlouhodobě pohybuje pod 44 %. Konkrétně byl v roce 2007 podíl náhrad zaměstnanců/HDP 42,4 %.

Rozdíl mezi nominálním HDP a součtem hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu a náhrad zaměstnancům je dán čistými daněmi. Jejich podíl na HDP se dlouhodobě pohybuje kolem 9 %, za rok 2007 potom činil 8,8 %.

Z bližšího pohledu na strukturu náhrad zaměstnancům je patrné, že mezi odvětví, která představují nejvyšší podíl náhrad zaměstnancům na HDP, patří odvětví průmyslu, odvětví ostatních služeb a odvětví obchodu, pohostinství a dopravy. V roce 2007 byl podíl sektoru průmyslu 13,0 %. Tento vysoký podíl byl způsoben jednoznačně odvětvím zpracovatelského průmyslu, jehož podíl náhrad zaměstnancům na HDP v roce 2007 činil 11,8 %. Tato skutečnost je dána vysokým podílem přímých zahraničních investic v tomto odvětví, a tudíž i vyšší úrovní produktivity práce.

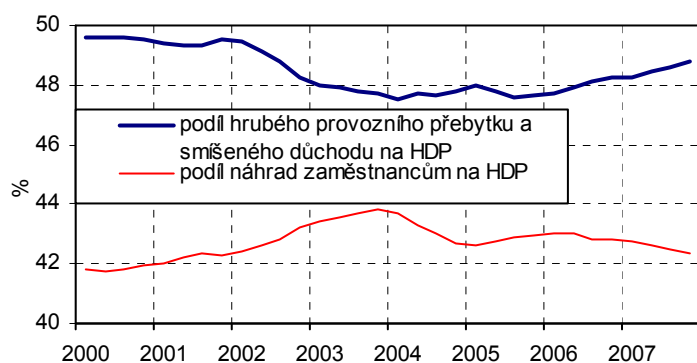
Podíl náhrad zaměstnancům na HDP, který generuje odvětví obchodu, pohostinství a dopravy v roce 2007 dosáhl 9,7 %, přičemž nejvyššího podílu bylo dosaženo v odvětví obchodu a oprav (5,4 %). Tento vývoj bezesporu souvisí

s rychlým ekonomickým růstem, který je tažen domácí poptávkou, tedy pozicí v ekonomickém cyklu.

Podíl náhrad zaměstnancům sektoru ostatních služeb na HDP dosáhl v roce 2007 10,2 %. V rámci tohoto sektoru zaujímá nejvyšší podíl oblast veřejné správy, obrany a sociálního zabezpečení, konkrétně 3,9 %.

Zajímavou informaci poskytuje zhodnocení vývoje podílů hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu a náhrad zaměstnancům na HDP.

Graf 2 : Podíly sumárních složek důchodů na HDP – klouzavé úhrny

Pramen: ČSÚ, propočet MF

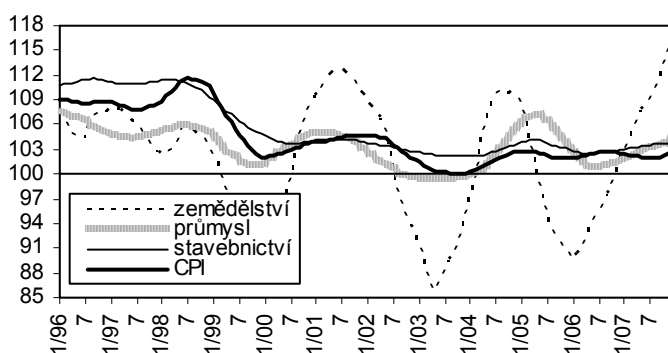
Je zřejmé, že od konce roku 2003 klesá podíl náhrad zaměstnancům na HDP, zatímco roste podíl hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu na HDP. Tuto skutečnost lze interpretovat tak, že roste příspěvek na úhradu fixních nákladů a tvorbu zisku v soukromém sektoru, což opět souvisí s přílivem přímých zahraničních investic. Fakt, že jsou firmy ziskovější, se částečně odrazil při jejich cenovém rozhodování v souvislosti se změnami sazby DPH i spotřebních daní, které se ve zvýšení konečných cen neprojeví v plné výši.

3. Cenový vývoj

Růst spotřebitelských cen až do září 2007 nevybočoval z obvyklých hodnot a pohyboval se do 3 % a až do srpna 2007 byl pomalejší než v roce 2006. V posledním čtvrtletí však výrazně zrychlil. Jako hlavní příčinu tohoto zrychlení lze označit vývoj cen potravin, který byl ovlivněn situací na světových komoditních trzích. Promítnutí rekordních cen ropy do české inflace bylo značně ztlumeno posilováním české koruny vůči USD.

Ceny výrobců v roce 2007 vzrostly ve všech hlavních odvětvích, přičemž nejvýznamnější tempo meziročního růstu zaznamenaly ceny zemědělských výrobců. Na inflaci zemědělských výrobců se podílelo zejména výrazné zvýšení cen rostlinných výrobků. Vysokého tempa růstu dosáhly také ve srovnání s předchozími léty ceny průmyslových výrobců hlavně díky příspěvku cen v oblasti výroby a rozvodu elektrické energie, plynu a vody a nerostných surovin. Ceny stavebních prací vzrostly meziročně téměř ve stejné výši jako ceny průmyslových výrobců, ceny tržních služeb zaznamenaly jen mírný meziroční nárůst.

Graf 3 : Spotřebitelské ceny a ceny výrobců
(průměr hladiny cen za posledních 12 měsíců k průměru předchozích 12 měsíců)

Pramen: ČSÚ

3.1 Spotřebitelské ceny

Meziroční růst spotřebitelských cen byl v roce 2007 nevyrovnaný. Výrazně zrychlil v posledních třech měsících roku a nejvyšší hodnoty 5,4 % dosáhl v prosinci. Průměrný meziroční růst cen v 1. pololetí 2007 činil 2,0 % (o 0,9 p.b. méně oproti 1. pololetí 2006), ve 2. pololetí 2007 pak 3,7 % (o 1,5 p.b. více oproti 2. pololetí 2006). Na meziroční inflaci 5,4 % se 2,2 p.b. podílel příspěvek administrativních¹¹ vlivů. Jeho průměr činil v roce 2007 1,4 p.b. (o 1,5 p.b. méně než v roce 2006), přičemž byl v průběhu roku nerovnoměrný (0,9 p.b. průměr za 1. pololetí 2007, 1,9 p.b. průměr za 2. pololetí).

Z administrativních vlivů byly nejvýznamnější dopady změn spotřebních daní u tabákových výrobků, dále deregulace nájemného a změny cen plynu, elektřiny a

tepla. K akceleraci tržního pohybu cen došlo především u potravin a nealkoholických nápojů (z 1,9 % v prosinci 2006 na 11,2 % v prosinci 2007). I v ČR se tak odrazil vývoj na světových komoditních trzích v posledním čtvrtletí roku 2007.

Cena ropy vyjádřená v USD dosáhla v roce 2007 historicky nejvyšší hodnoty. V prvních třech měsících roku byla sice nižší než v roce 2006, nicméně ve 2. pololetí začala rychle růst. V dolarovém vyjádření vzrostla průměrná cena ropy Brent (72,7 USD/barel) oproti roku 2006 o 11 %. Zhodnocování české koruny vůči USD v průběhu roku 2007 však způsobilo, že průměrná korunová cena ropy se oproti roku 2006 téměř nezměnila (pokles o 1 %). Tomu odpovídaly průměrné ceny nejprodávanějšího benzínu Natural 95 (stagnace) a motorové nafty (pokles o 1 %).

V meziročním srovnání (prosinec 2007 proti prosinci 2006) došlo ke zvýšení růstu cen o 3,7 p.b. na 5,4 %, což je nejvyšší meziroční růst od srpna 2001. Převážná část (85 %) příspěvku k cenovému růstu se soustředila ve třech oddílech spotřebního koše: potraviny a nealkoholické nápoje; alkoholické nápoje, tabák; bydlení, voda, energie, paliva. Největší příspěvek k růstu cen (1,8 p.b.) měly ceny v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje. Meziroční růst cen potravin a nealkoholických nápojů se pohyboval do září mezi 2 % a 5 %, poté se prudce zvyšoval a v prosinci kulminoval na 11,2 %. Prudký růst cen potravin v posledním čtvrtletí roku 2007 byl celosvětovým jevem, který byl v ČR navíc podpořen oznámeným zvýšením snížené sazby DPH z 5 % na 9 % od ledna 2008 a příznivou cyklickou pozicí domácí poptávky. Retrospektivní pohled (se znalostí změn cen v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje v lednu 2008, tj. zvýšení o 2,3 %) naznačuje, že cenový pohyb před koncem roku 2007 absorboval cca 40 % změny DPH. V rámci oddílu potraviny a nealkoholické nápoje se nejvíce zvýšily ceny olejů a tuků (o 22,3 %), mléka, sýrů a vajec (o 21,2 %) a pekárenských výrobků a obilovin (o 20,5 %). Druhý v pořadí vlivů (s příspěvkem 1,4 p.b.) je růst cen v oddíle alkoholické nápoje a tabák, kde ceny tabákových výrobků zejména vlivem zvyšování spotřební daně vzrostly o 29,0 %. Stejný příspěvek (1,4 p.b.) k růstu cen byl zaznamenán v oddíle bydlení, voda, energie, paliva. Zde se zvýšilo zejména nájemné v bytech s regulovaným nájemným (o 17,1 %), ceny elektřiny vzrostly o 7,9 %, plynu o 3,6 %, vodného o 6,7 % a

---

¹¹ Změny maximálních cen, věcně usměrňovaných cen a ostatní necenová opatření (změna daní).

stočného o 5,5 %. Naopak na snižování cenové hladiny působil v meziročním srovnání vývoj cen v oddíle pošty a telekomunikace.

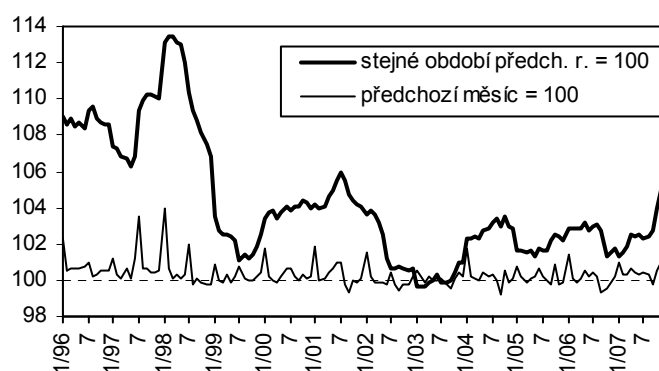
Tabulka 6 : Index spotřebitelských cen

Oddíl č.		váha v koši ‰	2006		2007	
			prosinec sopr=100	příspěvek k růstu	prosinec sopr=100	příspěvek k růstu
			%	p.b.	%	p.b.
	Úhrn	1000,0	101,7	1,7	105,4	5,4
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	162,6	101,9	0,3	111,2	1,8
2	Alkoholické nápoje, tabák	81,7	100,9	0,1	116,6	1,4
3	Odívání a obuv	52,4	95,4	-0,2	100,0	0,0
4	Bydlení, voda, energie, paliva	248,3	103,9	1,1	105,4	1,4
5	Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	58,1	99,3	0,0	100,1	0,0
6	Zdraví	17,9	105,6	0,1	102,5	0,0
7	Doprava	114,1	99,3	-0,1	104,8	0,5
8	Pošty a telekomunikace	38,7	102,9	0,1	96,7	-0,1
9	Rekreace a kultura	98,7	100,4	0,0	100,1	0,0
10	Vzdělávání	6,2	102,5	0,0	102,0	0,0
11	Stravování a ubytování	58,4	102,6	0,2	104,2	0,3
12	Ostatní zboží a služby	63,0	102,1	0,1	102,0	0,1

*Poznámka: Váhy v koši se vztahují k roku 2007, do roku 2006 byla používána jiná soustava vah.
Pramen: ČSÚ*

Ceny zboží úhrnem meziročně vzrostly o 6,5 % a ceny služeb o 3,6 %, což je u zboží o 5,6 p.b. a u služeb o 0,5 p.b. více než v prosinci 2006.

Graf 4 : Spotřebitelské ceny

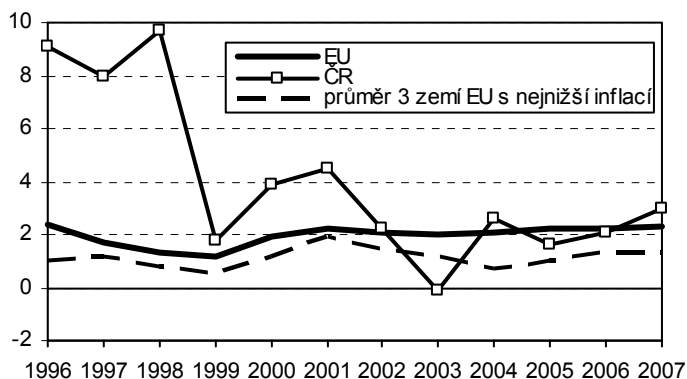
Pramen: ČSÚ

Klouzavá roční míra inflace se od počátku roku až do září snižovala (z 2,4 % v lednu na 2,0 % v září), v posledních třech měsících naopak rostla. Za celý rok činila 2,8 %, což je o 0,3 p.b. více než v roce 2006.

Průměrná míra inflace na bázi HICP v ČR v roce 2007 oproti roku 2006 zrychlila o 0,9 p.b. a dosáhla 3,0 %. V souhrnu za země EU se v jednotlivých

měsících roku 2007 pohybovala v rozpětí 2,1 % až 2,3 %. Roční průměr 2,2 % byl totožný s průměrem v roce 2006.

Graf 5 : Spotřebitelské ceny – HICP v %
(průměrná míra inflace)

Pramen: ČSÚ, EUROSTAT, propočty MF

3.2 Ceny výrobců

Průměrný meziroční růst cen průmyslových výrobců za rok 2007 dosáhl 4,1 % a výrazně tak předčil růst v předchozím roce 2006 (1,6 %) i v roce 2005 (3,0 %). Tendence k akceleraci pokračovala a tempo průměrného meziměsíčního přírůstku činilo 0,4 %. Lednový meziroční růst vykázal hodnotu 2,8 %, v prosinci již 5,3 %.

Významný vliv na inflaci průmyslových výrobců v prosinci 2007 měl meziroční růst cen v oblasti výroby a rozvodu elektrické energie, plynu a vody (7,6 %) a nerostných surovin (9,2 %). Ceny zpracovatelského průmyslu přispěly ke zvýšení meziroční inflace v průmyslu v posledním měsíci roku 4,7 %, z toho nejvíce růstem cen u koksu a rafinérských ropných výrobků (23,1 %) a u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (11,8 %).

Ceny stavebních prací se v průměru zvýšily téměř shodně jako ceny průmyslových výrobců. Prosincový meziroční růst dosáhl 4,4 %, což bylo o 1 p. b. více než v lednu. Průměrný meziroční růst vykázal 3,9 %, v předchozím roce 2,9 %.

Ceny tržních služeb v produkční sféře zaznamenaly jen mírné meziroční zvýšení proti prosinci 2006 (1,6 %), ceny ve vnitrostátní nákladní dopravě meziročně

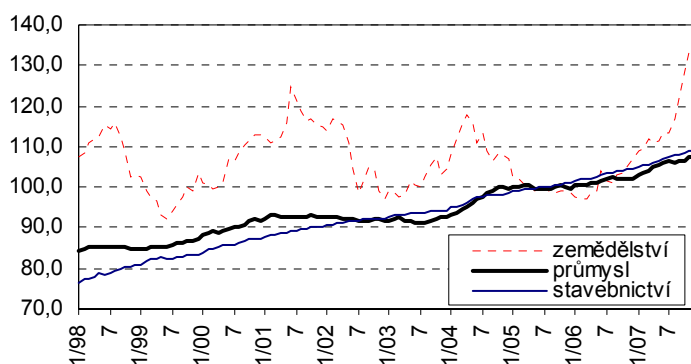
vzrostly o 3,2 %, ceny stočného o 5,6 %. Meziroční pokles cen byl zaznamenán v případě cen pošt a telekomunikací (-1,3 %) a cen pojišťovnictví (-0,8 %).

Růst cen zemědělských výrobců v průběhu prvního čtvrtletí vykazoval zrychlující meziroční tendenci (11,8 % v lednu, 15,0 % v březnu), ve druhém čtvrtletí tempo růstu zpomalovalo až do června (9,1 %), kdy opět došlo ke zrychlení až na prosincových 26,6 %. Průměrný meziroční růst činil 16,5 % (oproti 1,3 % za rok 2006).

U cen rostlinných výrobků byl zaznamenán razantní průměrný meziroční růst ve výši 32,2 % a pouze mírný růst u cen živočišných výrobků (1,6 %). Zvýšení cen rostlinných výrobků v lednu (růst o 31,3 %) ovlivňovaly na základě meziročního srovnání zejména změny v cenách brambor, které vzrostly o 174,0 %, a v cenách obilovin (zvýšení o 30,5 %). V prosinci 2007 ceny rostlinných výrobků vzrostly meziročně o 37,6 % zejména v důsledku vyšších cen obilovin (růst o 67,0 %) a ovoce (růst o 50,3 %). K meziročnímu růstu cen živočišných výrobků přispělo zvýšení cen vajec (růst v průběhu roku o 3,7 % až 33,1 %) a cen drůbeže. Naopak nižší ceny vepřového (pokles o 3,6 % až 10,2 %) a ceny skotu (pokles o 1,5 % až 4,5 %) celkový růst cen živočišných výrobků mírnily. Ceny mléka do poloviny roku meziročně klesaly, od srpna vzrostly až na prosincových 28,0 %.

Graf 6 : Ceny výrobců

(bazické indexy, průměr roku 2005=100)

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Ze střednědobého pohledu (mezi roky 2003 až 2008) rostou stabilním tempem ceny v průmyslu (mírné zrychlení zaznamenáno v roce 2004) i ve stavebnictví. Ceny v zemědělství jsou velmi volatilní, v posledním roce však vykázaly velmi rychlý nárůst, na kterém se převážně podílely ceny rostlinných výrobků.

4. Trh práce

V podmínkách pokračujícího výrazného ekonomického růstu v průběhu roku 2007 docházelo ke tvorbě nových výrobních a pracovních příležitostí a růstu zaměstnanosti, zejména v sekundárním sektoru. Citelný pokles nezaměstnanosti byl důsledkem nejen širší nabídky uplatnění pro uchazeče o zaměstnání, ale i odchodů do neaktivity (zejména do starobního důchodu). Nadále také výrazně rostl počet zahraničních zaměstnanců. Růst průměrné mzdy byl v zásadě adekvátní růstu produktivity práce a zatím nezakládal větší inflační tlaky a nesnižoval konkurenceschopnost.

Tabulka 7 : Základní ukazatele trhu práce

			2005	2006	2007				
					rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Zaměstnanost	celkem VŠPS ¹	<i>mzr. %</i>	1,2	1,3	1,9	1,7	1,8	2,1	2,2
	zaměstnanci VŠPS	<i>mzr. %</i>	2,2	1,2	1,9	1,3	1,8	2,1	2,3
	evidenční ²	<i>mzr. %</i>	0,8	1,5	1,5	1,8	1,5	1,2	1,4
Nezaměstnanost	VŠPS ³	<i>mzr. %</i>	-3,7	-9,5	-25,6	-24,9	-25,1	-26,9	-25,5
	MPSV ⁴	<i>mzr. %</i>	-4,3	-7,7	-17,3	-13,5	-17,2	-18,4	-20,7
Ekonomicky neaktivní VŠPS		<i>mzr. %</i>	0,0	0,9	2,0	2,3	2,1	2,0	1,7
Průměrná mzda evidenční ²		<i>mzr. %</i>	5,2	6,5	7,3	7,9	7,4	7,5	6,8

¹⁾ Zaměstnaný VŠPS pracoval v referenčním týdnu alespoň 1 hodinu

²⁾ Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

³⁾ Nezaměstnaný VŠPS nepracoval, práci aktivně hledal a byl schopen nastoupit do 14 dnů

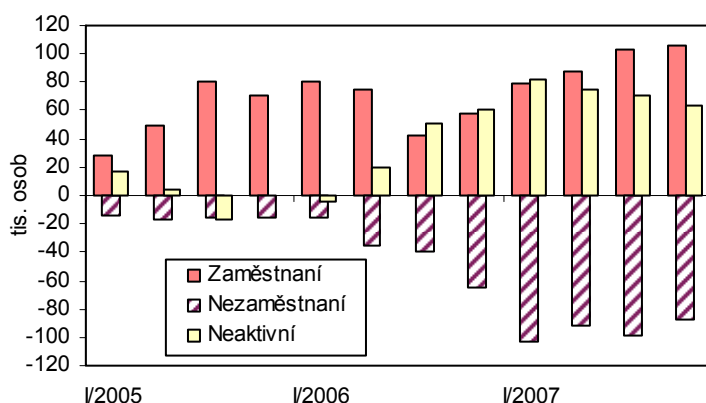
⁴⁾ Nezaměstnaný MPSV vyhověl podmínkám pro registraci na úřadu práce

Pramen: ČSÚ, MPSV

4.1 Ekonomická aktivita

Meziroční průměrný přírůstek počtu zaměstnaných byl v roce 2007 podle Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS) jen nepatrně nižší než úbytek nezaměstnaných (zaměstnaní +94 tis. osob, nezaměstnaní -95 tis. osob) a objem pracovní síly tak zůstal v zásadě stejný jako v roce 2006.

Graf 7 : Ekonomická aktivita
(meziroční přírůstky)

Pramen: ČSÚ

Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na populaci v daném věku) se v důsledku růstu zaměstnanosti meziročně zvýšila jak celkem, tak i v nejdůležitější věkové kategorii 15 až 64 let (o 0,8 p.b. na 66,1 %; k drobnému poklesu došlo pouze ve věku mezi 35-40 lety).

Míra ekonomické aktivity (podíl zaměstnaných a nezaměstnaných na populaci v daném věku) se mírně snížila (ve sledované kategorii 15 až 64 let o 0,5 p.b. na 69,8 %) v důsledku růstu počtu osob ekonomicky neaktivních. V něm se vedle demografického vývoje projevily i další důvody. Jednak nepokračoval trend z roku 2006, kdy zřejmě více důchodců nacházelo krátkodobé pracovní uplatnění a splňovalo tak v rámci šetření podmínku pro zařazení mezi zaměstnané, jednak část dříve ekonomicky aktivních (nezaměstnaných) patrně přestala splňovat podmínky pro zařazení do této kategorie, např. nesplněním podmínky aktivního hledání zaměstnání.

Mimo ekonomickou aktivitu bylo v roce 2007 v průměru 3 647 tisíc osob nad 15 let, nárůst počtu ekonomicky neaktivních meziročně zrychlil o 2,0 %. Část tohoto růstu, danou zvyšováním počtu studujících na vyšších stupních škol, lze hodnotit pozitivně, neboť se jedná o rozšířenou přípravu na povolání. Dále došlo k přírůstku počtu nepracujících důchodců – přibývali jak řádní důchodci, tak osoby v předčasném starobním důchodu (podle VŠPS i statistik MPSV). Skladba ekonomicky neaktivních se však u nejdůležitějších kategorií meziročně v zásadě nezměnila.

4.2 Zaměstnanost

V hlavním či jediném zaměstnání podle výsledků VŠPS pracovalo v roce 2007 v průměru 4 922 tisíc osob, meziroční přírůstek činil 1,9 %. Na tomto vývoji se podílelo zejména příznivé prostředí fáze hospodářského růstu, umožňující nejen výrazný nárůst pracovních příležitostí formou zaměstnaneckých míst, ale i vyšší přírůstek podnikatelů. Dlouhodobý pokles počtu členů výrobních družstev pokračoval, lze předpokládat jejich přesuny zejména v rámci struktury zaměstnaných, ale i odchod mimo aktivitu.

Celkový počet zaměstnanců a členů produkčních družstev vzrostl o 1,9 % (4 125 tisíc osob), v podnikatelském segmentu bylo při růstu o 2,2 % aktivních 797 tisíc osob. Procentní zastoupení zaměstnaneckého segmentu v celkové zaměstnanosti je v zásadě stabilizováno na 84 %.

Česká republika má nejvyšší podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru ze všech zemí EU27 a v roce 2007 došlo k jeho dalšímu mírnému nárůstu. Nejvyšší absolutní meziroční přírůstky počtu zaměstnaných byly zjištěny ve zpracovatelském průmyslu (celkem o 44 tisíce osob) a v agregaci nemovitosti, pronájem a podnikatelské činnosti (o 32 tisíce). Pokles počtu pracovníků (i jejich podílu na celkové zaměstnanosti) v primárních odvětvích pokračoval.

Ke 31. 12. 2007 v ČR legálně pracovalo 309 tisíc cizích státních příslušníků (meziročně o 23,2 % více). Zaměstnáváním cizinců (v průběhu roku rostoucím) řešily mnohé subjekty nedostatek či nezájem tuzemských pracovníků o nabízená místa.

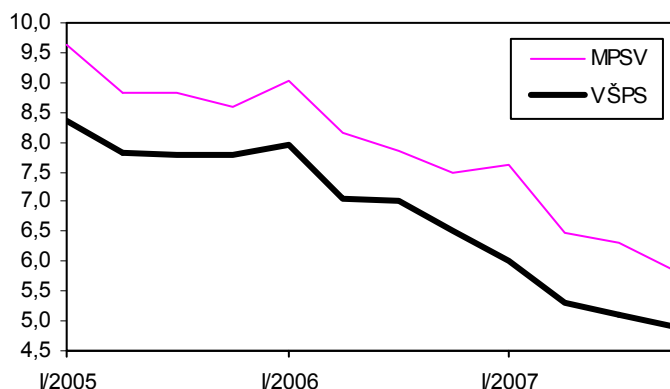
Cizinci většinou (77,7 %) pracovali v zaměstnaneckém poměru, z nich 60,3 % představovali občané zemí EHP, zejména sousedících, pro něž je možnost zaměstnání v ČR výrazně jednodušší. Mezi zaměstnanci-cizinci tradičně výrazně převažovali Slováci – ke konci roku v počtu 101 tisíc – u nichž je vedle srovnatelného vzdělání i minimální jazyková bariéra, což umožňuje jejich bezproblémové uplatnění téměř ve všech profesích. Ukrajinců zde bylo legálně zaměstnáno 62 tisíc, Poláků 24 tisíc. Postupně však začínali přibývat i pracovníci z dalších členských i třetích zemí (převážně manuální). Byli to tradičně Ukrajinci, ale nově i Bulhaři a Rumuni a nezanedbatelně přibývali i Mongolové, Moldavané a Vietnamci.

Počet cizinců podnikajících v ČR na živnostenský list se ke konci roku meziročně mírně zvýšil (o 4,7 %) na 69 tisíc, nejčetnější byli Vietnamci (24 tisíce) a Ukrajinci (22 tisíce).

4.3 Nezaměstnanost

Pokles nezaměstnanosti v roce 2007 lze přičítat ekonomickému růstu a úpravám legislativy trhu práce a jejich důsledné aplikaci. Trvala rovněž intenzivní činnost úřadů práce při realizaci programů aktivní politiky zaměstnanosti, včetně individuální pomoci jednotlivým klientům při hledání uplatnění. Ke zpomalení přírůstku nově evidovaných uchazečů o práci přispívá i demograficky dané snižování počtu absolventů škol a rozšíření přitažlivosti jejich zaměstnávání příspěvky zaměstnavatelům na vyplácené mzdy. Část úbytku nezaměstnaných jde patrně na vrub odchodu do předčasného či řádného starobního důchodu, případně také mimo ekonomickou aktivitu.

Graf 8 : Míra nezaměstnanosti,
(%, průměr čtvrtletí)

Pramen: ČSÚ, MPSV

Průměrný počet nezaměstnaných v roce 2007 klesl podle dat zjišťovaných na základě VŠPS na 276 tisíc, u registrovaných na úřadech práce na 393 tisíce (meziroční úbytek o 95, resp. 82 tisíce osob). Údaje o míře nezaměstnanosti, uváděné podle různých metodik výpočtu, se sice lišily v úrovni, avšak vypovídaly o poklesu míry nezaměstnanosti v zásadě obdobně (viz graf). Pro mezinárodní srovnávání je obvykle používán údaj o míře nezaměstnanosti podle VŠPS, kde došlo k meziročnímu poklesu v průměru o 1,8 p.b. na 5,3 %.

Podle dosaženého vzdělání trvale převažují nezaměstnaní se základním vzděláním spolu s absolventy středního vzdělání bez maturity (více než 70 %).

Zejména intenzivní aktivity úřadů práce v průběhu roku způsobily, že se meziročně zvýrazňoval pokles počtu dlouhodobě nezaměstnaných, tj. osob nepracujících déle než 1 rok. Podle statistik VŠPS i MPSV byl počet dlouhodobě nezaměstnaných ke konci roku již pod hranicí 140 tisíc (meziroční pokles o 62 tisíc, resp. 48 tisíc na 123 tisíce, resp. 137 tisíc) a jejich podíl na nezaměstnaných celkem již koncem roku v obou případech klesl pod 50 %.

V roce 2007 připadalo v průměru na jedno volné místo 3,2 registrovaných uchazečů, tj. o 2,5 méně než v roce 2006. Jednalo se o souběh výrazného poklesu počtu nezaměstnaných i mimořádně vysokého přírůstku počtu registrovaných disponibilních míst.

Příspěvek v nezaměstnanosti pobíralo v roce 2007 v průměru 29,7 % z celkového počtu registrovaných uchazečů, což představuje meziročně zvýšení o 1,5 p.b. Průměrná výše příspěvku se koncem roku přiblížila k 5000 Kč.

Regionální vývoj nezaměstnanosti byl z hlediska směru obdobný, z hlediska úrovně výrazně rozdílný v závislosti na možnostech tvorby nových pracovních příležitostí a jejich využitelnosti uchazeči. Významný vliv měl obdobně jako v předchozím období nesoulad kvalifikační a profesní struktury nabídky a poptávky, případně i problémy s dopravní dostupností, zejména v severních regionech. Prostředky na aktivní politiku zaměstnanosti byly nadále přednostně směřovány do regionů s vyšší mírou nezaměstnanosti.

Nejvyšší registrovaná míra nezaměstnanosti je trvale v okrese Most, v průběhu roku však byl zaznamenán její výrazný pokles umožněný zejména novou legislativní úpravou a vyšším vyřazováním nespolupracujících nezaměstnaných. Pokles míry nezaměstnanosti zde činil ke 31. 12. 2007 proti předchozímu roku 4 p.b. a její úroveň klesla na 15,5 %.

4.4 Průměrné mzdy¹²

Výrazné zrychlení nominálního růstu průměrné mzdy v 1. pololetí 2007 (při celkovém růstu počtu zaměstnanců) reflektovalo zejména hospodářské výsledky podniků v podmínkách trvajících výrazného ekonomického růstu, ve 2. pololetí došlo k mírnému zpomalení tempa. Celkové zvýšení mezd v roce 2007 nebylo v rozporu s růstem produktivity práce, nezakládalo ve větší míře inflační tlaky, ani neznamenalo významné ohrožení konkurenceschopnosti.

Tabulka 8 : Průměrná mzda

			2005	2006	2007				
					rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Průměrná mzda nominálně	celkem	<i>mzr. %</i>	5,3	6,4	7,3	7,9	7,4	7,5	6,8
	podnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	5,1	6,7	7,5	8,3	7,7	7,5	6,7
	nepodnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	5,7	5,4	6,7	6,2	6,1	7,5	7,1
Minimální mzda		<i>mzr. %</i>	7,2	8,0	3,1	5,7	5,7	0,6	0,6
Průměrná mzda reálně (CPI)	celkem	<i>mzr. %</i>	3,3	3,8	4,4	6,3	4,9	4,9	1,9
	podnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	3,1	4,1	4,6	6,7	5,2	4,9	1,8
	nepodnikatelská sféra	<i>mzr. %</i>	3,7	2,8	3,8	4,6	3,6	4,9	2,2
Minimální mzda		<i>mzr. %</i>	5,2	5,4	0,3	4,0	3,2	-2,0	-4,0

Pramen: ČSÚ

Hrubá nominální mzda v průměru za rok 2007 dosáhla 21 692 Kč, v podnikatelské sféře 21 853 Kč a v nepodnikatelské sféře 21 117 Kč; minimální mzda byla na úrovni 8 000 Kč.

Směrem ke zvyšování růstu mezd zejména v první polovině roku výrazně působila podnikatelská sféra (výrazněji než v předchozím roce), kde růst průměrné hrubé mzdy reflektoval zejména aktuální hospodářskou situaci podniků. Růst v nepodnikatelské sféře, odrážející úsporná opatření ve státem řízené sféře, byl v tomto období opatrný. Ve druhé polovině roku se postupně projevoval umírněný přístup v podnikatelské sféře, v nepodnikatelské došlo naopak k mírnému zrychlení, spojenému zejména s aktivitami v souvislosti s přípravou na předsednictví EU hrazenými i z mimorozpočtových zdrojů. Rozdíl mzdové úrovně mezi těmito sférami se proti předchozímu roku dále zvýšil.

Meziodvětvová diferenciacie v průměru vzrostla, neboť významnější nárůst zaznamenala zejména odvětví s vyššími mzdami, nicméně reprezentanti nejvyšších a nejnižších jsou dlouhodobě stejní. Výrazně nejvyšší mzdy dosahují pracovníci v sekci

¹² Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské

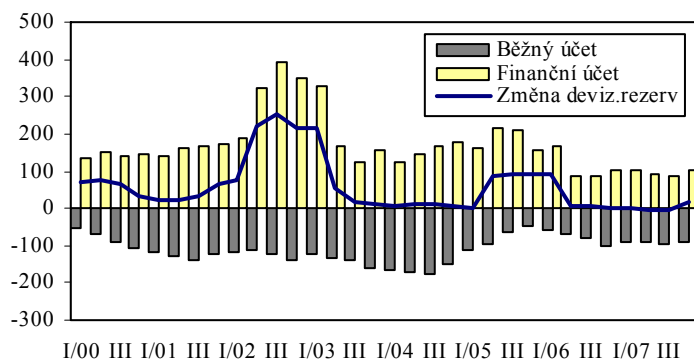
OKEČ Finanční zprostředkování, kde je průměrná mzda více než dvojnásobkem republikového průměru, nejnižší mzdy jsou vykázány v sekci Ubytování a stravování a Zemědělství, myslivost a lesnictví. Rozdíly vyplývají zejména ze vzdělanostní a kvalifikační skladby zaměstnanosti, v některých případech však nelze pominout ani vliv genderových rozdílů v zaměstnávání a odměňování.

Mzdová úroveň je rozdílná i z hlediska typu hospodaření – nejvyšší mzdy dlouhodobě vyplácejí podniky v mezinárodním a zahraničním vlastnictví, nejnižší v družstevním. Z hlediska velikosti podniku jsou mzdy rovněž setrvale výrazně odlišeny – obecně platí, že čím větší podnik, tím vyšší mzdy.

5. Platební bilance

Běžný účet platební bilance za rok 2007 skončil schodkem ve výši 89,0 mld. Kč. Aktivum finančního účtu 104,5 mld. Kč bylo vytvořeno čistě přílivem přímých zahraničních investic a finančních derivátů, u portfoliových a ostatních investic došlo k odlivu finančních zdrojů. Kapitálový účet skončil přebytkem 19,7 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB po vyloučení vlivu kurzových rozdílů vzrostly o 15,7 mld. Kč.

Graf 9 : Platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

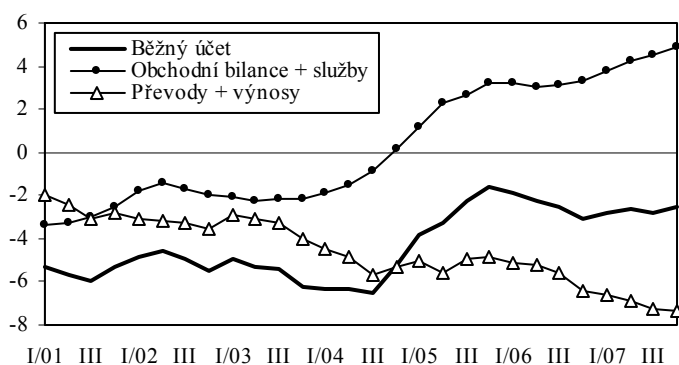
Pramen: ČNB, propočty MF

5.1 Běžný účet

Pasivum běžného účtu 89,0 mld. Kč znamenalo jeho meziroční zlepšení o 11,9 mld. Kč. Souviselo se zvýšením přebytku obchodní bilance a bilance služeb, meziročně horší výsledek zaznamenaly bilance výnosů a běžných převodů. Na vnější nerovnováze, vyjádřené podílem deficitu běžného účtu na HDP, se tento vývoj projevil zlepšením z -3,1 % v roce 2006 na -2,5 % v roce 2007. Poměr výkonové bilance (obchod se zbožím a službami) k HDP se zlepšil z 3,3 % na 4,9 % především příznivým vývojem obchodní bilance.

Graf 10 : Podíl běžného účtu a jeho složek na HDP
(%, na bázi ročního klouzavého úhrnu)

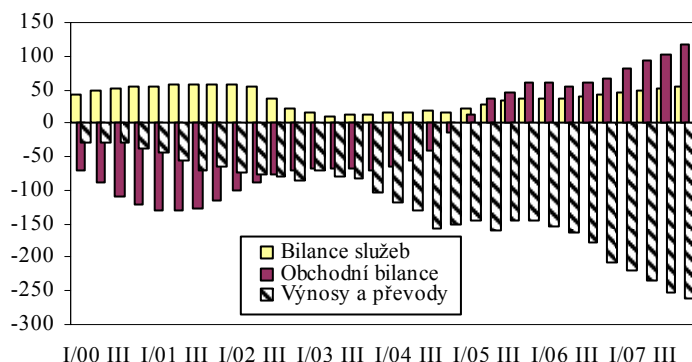

Pramen: ČNB, propočty MF

Saldo obchodní bilance skončilo přebytkem ve výši 117,5 mld. Kč¹³, což znamenalo meziroční zlepšení o 52,4 mld. Kč. Obrat zahraničního obchodu dosahoval v roce 2007 vysoké dynamiky a při předstihu tempa růstu vývozu před dovozem se přebytek obchodní bilance po celý rok zvyšoval.

¹³ V cenách FOB v metodice platební bilance.

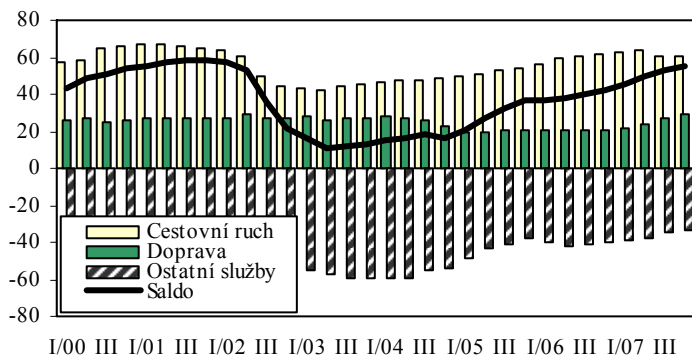
Graf 11 : Běžný účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Přebytek bilance služeb 55,4 mld. Kč byl meziročně o 13,2 mld. Kč vyšší, což souviselo s rychlejším nárůstem příjmů (o 31,7 mld. Kč) než výdajů (o 18,4 mld. Kč). Zvýšilo se aktivní saldo dopravních služeb a snížil se schodek ostatních služeb. V zahraničním cestovním ruchu se vyšší poptávka českých občanů po zahraničních cestách projevila ve větším nárůstu výdajů proti příjmům.

Graf 12 : Bilance služeb
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Bilance výnosů skončila schodkem 253,8 mld. Kč (vyšší o 52,4 mld. Kč), když náklady rostly rychleji než výnosy. Tento trend pokračoval u bilance výnosů z investic, u náhrad zaměstnancům rostly pouze náklady na práci cizinců v ČR, příjmy z práce českých občanů v zahraničí stagnovaly. Saldo investičních výnosů dosáhlo schodku 201,6 mld. Kč (zhoršení o 33,8 mld. Kč), který souvisel s čistým

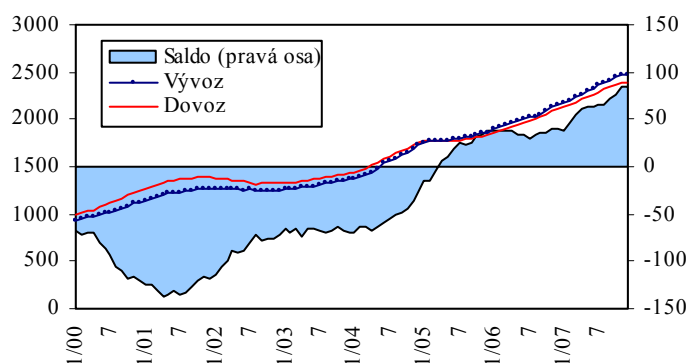
odlivem výnosů z přímých zahraničních investic ve výši 233,4 mld. Kč (o 42,7 mld. Kč více). Na tom se nejvíc podílel reinvestovaný zisk a odliv dividend.

Bilance běžných převodů dosáhla schodku 8,1 mld. Kč, tj. zhoršení o 1,3 mld. Kč. Příjmy vzrostly o 18,3 mld. Kč, výdaje o 19,6 mld. Kč. Nejvýznamnější pro tento vývoj byly odvody České republiky ve vztahu k rozpočtu Evropské unie.

Obchodní bilance podle ČSÚ z údajů celní statistiky¹⁴

Přes váhavý růst světové ekonomiky, silný růst světových cen průmyslových surovin a rovněž pokračující posilování koruny vůči euru a dolaru se tuzemským výrobcům na zahraničních trzích dařilo. Obrat zahraničního obchodu dosahoval vysoké dynamiky a celkově se za rok 2007 zvýšil o 14,4 %, přičemž vývoz vzrostl o 15,3 % (na 2472,4 mld. Kč) a dovoz o 13,4 % (na 2387,4 mld. Kč).

Graf 13 : Obchodní bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

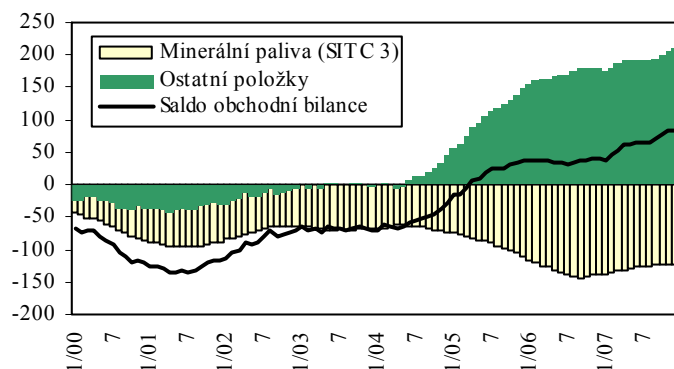

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Přebytek obchodní bilance dosáhl nejvyšší hodnoty v historii 85,0 mld. Kč a byl meziročně o 45,2 mld. Kč vyšší. Ceny ropy Brent po meziročním poklesu v 1. pololetí 2007 začaly v průběhu 2. pololetí opět růst a ke konci roku dosahovaly rekordních hodnot. Tento vliv byl do značné míry eliminován posílením koruny k dolaru. Schodek palivové části obchodní bilance (SITC 3) dosáhl 124,0 mld. Kč (proti 139,0 mld. Kč v roce 2006).

¹⁴ Vývoz v metodice FOB, dovoz CIF

Graf 14 : Obchodní bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Směnné relace se v roce 2007 meziročně zlepšily v průměru o 2,3 %¹⁵ při zvýšení vývozních cen o 1,3 % a snížení dovozních cen o 1,0 %.

Z teritoriálního pohledu¹⁶ podíl zemí EU27 na obratu českého zahraničního obchodu ve výši 78,2 % zůstal stejný jako v roce 2006, přičemž na úkor starých zemí EU se zvýšil podíl nových členských zemí (z 17,4 % na 18,2 %). Na tom se z nových zemí EU nejvíce podílelo Maďarsko, Polsko a Slovensko. Od roku 2000 stále klesá podíl Německa na obchodě s EU, za poslední rok to bylo o 0,9 p.b. na 37,7 %.

¹⁵ Z výběrových indexů v zahraničním obchodě se zbožím.

¹⁶ Data přepočítána ČSÚ podle struktury po rozšíření EU o Bulharsko a Rumunsko od ledna 2007

Tabulka 9 : Vývoz a dovoz podle teritorií

	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld. Kč 2007/2006
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2007/2006	2006	2007	2007/2006	2006	2007	
CELKEM	115,3	100,0	100,0	113,4	100,0	100,0	45,2
v tom:							
vyspělé tržní ekonomiky	114,4	91,8	91,1	113,2	79,5	79,4	63,4
z toho: EU27	114,7	85,7	85,2	113,8	70,7	70,9	64,9
z toho: SRN	111,2	31,9	30,8	111,9	28,5	28,1	5,6
Slovensko	120,2	8,4	8,8	113,7	5,4	5,4	21,0
rozvojové země	121,5	3,2	3,4	117,1	5,6	5,8	-5,1
evropské tranzitivní ekonomiky	118,8	1,0	1,1	102,3	0,3	0,3	4,0
Společenství nezávislých států	126,0	3,4	3,7	89,8	8,2	6,5	36,7
z toho: Rusko	135,2	2,0	2,3	89,0	6,0	4,7	28,9
ostatní	151,6	0,5	0,6	144,2	6,2	7,9	-52,6
z toho: Čína	155,9	0,4	0,6	144,6	6,1	7,8	-52,2
nespecifikováno	95,1	0,1	0,0	146,0	0,1	0,1	-1,2
Polsko	122,2	5,7	6,0	115,6	5,6	5,8	8,4
Francie	111,8	5,5	5,4	108,7	4,8	4,6	5,3
Itálie	121,4	4,6	4,9	116,1	4,7	4,8	5,4
Rakousko	105,1	5,1	4,7	116,0	3,7	3,8	-7,0
Spojené království	120,7	4,8	5,0	118,0	2,6	2,7	11,3
Nizozemsko	117,4	3,6	3,7	109,6	4,0	3,9	5,5
USA	97,4	2,3	1,9	109,6	2,3	2,3	-6,0
Japonsko	110,0	0,4	0,4	121,8	3,0	3,3	-13,0

Ostatní : Čína, S.Korea, Kuba, Laos, Mongolsko, Vietnam

Pramen: ČSÚ

Objem vývozu rostl do všech teritoriálních oblastí, celkově to znamenalo nárůst o 327,8 mld. Kč. I když nejpomaleji rostl vývoz do zemí EU27 (o 14,7 %), znamenalo to 82,3 % z celkového zvýšení objemu vývozu. Největším odběratelem tuzemských vývozců zůstalo přes snížení podílu na celkovém vývozu o 1,1 p.b. (na 30,8 %) Německo, kam se hodnotově vyvezlo meziročně o 11,2 % zboží více. Z dalších významných partnerů EU nejrychleji – tempem o více než 20 % – rostl vývoz do Polska, Itálie, Slovenska a Spojeného království. Objem vývozu se za rok 2007 zvýšil do všech zemí EU s výjimkou Irska a Řecka. Z jednotlivých zemí mimo EU byl nejvýznamnější meziroční nárůst zaznamenán u vývozu do Číny (o 55,9 % více) a Ruska (o 35,2 % více).

Objem dovozu se meziročně zvýšil o 282,6 mld. Kč a ze všech teritoriálních seskupení s výjimkou zemí SNS vzrostl. Zvýšení dovozu z EU o 13,8 % představovalo 72,5 % z celkového nárůstu objemu dovozu. Nadprůměrného růstu dosáhl také dovoz z rozvojových zemí a z tzv. ostatních zemí. Na zvýšení dovozu z EU se nejvíc podílely Spojené království, Itálie a Rakousko. S výjimkou Kypru a Malty se zvýšil objem dovozu ze všech zemí EU.

Aktivní saldo obchodu se zeměmi EU převýšilo schodek zahraničního obchodu se zeměmi mimo EU o 142,4 mld. Kč. Na tomto výsledku se nejvíc

podílel obchod s Německem (přebytek 91,2 mld. Kč), Slovenskem (88,6 mld. Kč) a Spojeným královstvím (58,7 mld. Kč). Pasivní saldo ze zemí EU měl pouze obchod s Irskem, Nizozemskem, Lucemburskem a Maltou. Obchodní bilanci nejvíce zatížil obchod s Čínou (-171,3 mld. Kč) a Ruskem (-54,7 mld. Kč).

Z komoditního hlediska byl pro výsledky zahraničního obchodu stejně jako v předchozích letech nejvýznamnější obchod se stroji a dopravními prostředky (třída SITC 7). Obrat této třídy dosáhl téměř 49 % celkového objemu zahraničního obchodu, přebytek se meziročně zvýšil o 41,5 mld. Kč a dosáhl 312,5 mld. Kč. Nejvyšší přebytek byl zaznamenán u silničních vozidel (200,9 mld. Kč) a dále u strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu (40,3 mld. Kč) a výpočetní techniky (24,4 mld. Kč).

Tabulka 10 : Komoditní struktura

Třídy SITC, rev. 4	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld. Kč
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2007/2006	2006	2007	2007/2006	2006	2007	2007/2006
Celkem	115,3	100,0	100,0	113,4	100,0	100,0	45,2
0 - Potraviny a živá zvířata	117,1	2,9	2,9	115,0	4,2	4,3	-2,7
1 - Nápoje a tabák	137,8	0,5	0,6	121,0	0,6	0,7	1,3
2 - Surové materiály (s výj. paliv)	118,6	2,6	2,6	97,9	2,7	2,4	11,4
3 - Nerostná paliva a maziva	109,8	2,9	2,7	95,5	9,5	8,0	15,0
4 - Živočišné a rostlinné oleje	122,3	0,1	0,1	88,1	0,2	0,1	0,8
5 - Chemikálie	111,2	6,1	5,8	113,4	10,4	10,4	-14,7
6 - Tržní výrobky	113,1	20,8	20,4	116,5	20,4	20,9	-12,4
7 - Stroje a přepravní zařízení	117,4	53,2	54,2	118,0	41,4	43,0	41,5
8 - Průmyslové výrobky	110,7	11,0	10,6	109,1	10,5	10,1	5,0
9 - Komodity jinde nezařazené	124,6	0,0	0,0	117,8	0,1	0,1	0,0

Pramen: ČSÚ

Kromě strojů a dopravních prostředků se na zlepšení obchodní bilance nejvíce podílel obchod s nepalivovými surovinami (třída SITC 2) a průmyslovým spotřebním zbožím (třída SITC 8) zvýšením přebytku o 11,4 mld. Kč, resp. 5,0 mld. Kč, na druhé straně snížení deficitu obchodu s nerostnými palivy (třída SITC 3) o 15,0 mld. Kč.

Negativně obchodní bilanci ovlivnil vývoj v obchodě s chemikáliemi (třída SITC 5) zvýšením deficitu o 14,7 mld. Kč, polotovarů (třída SITC 6) snížením aktiva o 12,4 mld. Kč a potravin (třída SITC 0) zhoršením schodku o 2,7 mld. Kč.

5.2 Kapitálový účet

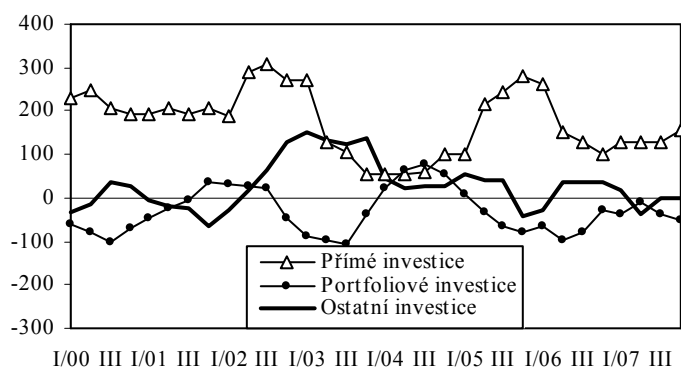
Aktivum kapitálového účtu dosáhlo 19,7 mld. Kč a bylo tak o 11,2 mld. Kč meziročně lepší, když při nárůstu příjmů klesly výdaje. V přebytku se promítlo především aktivní saldo transakcí vládního sektoru ve vztahu k rozpočtu EU.

5.3 Finanční účet

Finanční účet vykázal za rok 2007 přebytek ve výši 104,5 mld. Kč, tj. zhruba na úrovni předchozího roku. Zvýšil se čistý příliv přímých zahraničních investic do ČR (o 55,4 mld. Kč) a finančních derivátů (o 8,0 mld. Kč), větší byl čistý odliv portfoliových a ostatních investic (o 26,3 mld. Kč, resp. 37,6 mld. Kč).

Graf 15 : Finanční účet platební bilance

(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

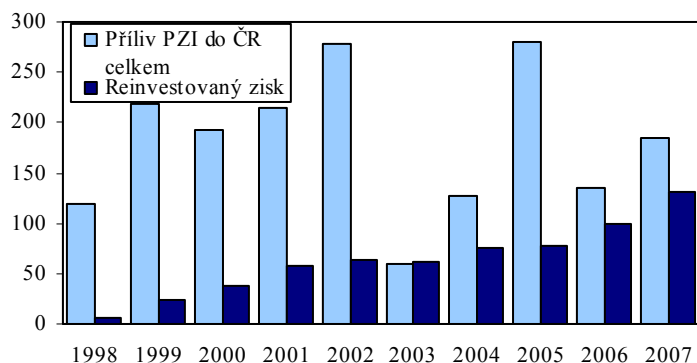

Pramen: ČNB, propočty MF

Ze 185,3 mld. Kč přímých investic v tuzemsku (o 49,3 mld. Kč meziročně více), směřovalo do základního kapitálu 57,5 mld. Kč (o 15,0 mld. Kč víc), odhad reinvestovaného zisku byl 130,6 mld. Kč (o 30,9 mld. Kč více).

Graf 16 : Příliv přímých zahraničních investic

(mld. Kč)

Pramen: ČNB

Nejvíce přímých investic přiteklo do zpracovatelského průmyslu (42,2 %, z toho více než třetina do výroby aut), do nemovitostí a služeb pro podniky 22,1 %, do finančního zprostředkování 20,3 % a do obchodu 7,9 %. Původem přímých investic byly z 87,8 % země EU, největší podíl mělo Nizozemsko s 28,8 % a dále

Lucembursko, Rakousko, Francie a Německo. Objem tuzemských přímých investic v zahraničí dosáhl 27,1 mld. Kč (o 6,1 mld. Kč víc).

Devizové rezervy ČNB se zvýšily o 15,7 mld. Kč.

5.4 Devizové rezervy

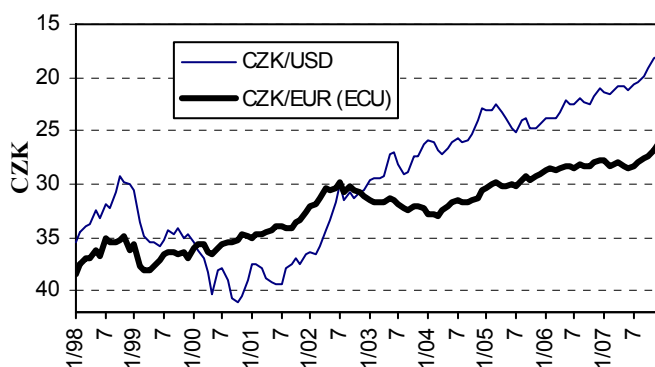
Stav devizových rezerv centrální banky k 31. prosinci 2007 činil 631,0 mld. Kč, tj. 23,7 mld. EUR (devizové rezervy tvoří ze dvou třetin aktiva v euru a z jedné třetiny aktiva v dolarech). Tento stav může pokrýt dovoz zboží a služeb po dobu téměř tří měsíců.

5.5 Měnové kurzy

Volatilita kurzu koruny proti oběma světovým měnám se v porovnání s rokem 2006 zvětšila, přičemž vůči EUR byly její výkyvy menší. Nominální směnný kurz koruny vůči EUR se v roce 2007 pohyboval v rozmezí od 28,78 do 26,00 CZK/EUR, vůči USD mezi 21,84 až 17,66 CZK/USD.

V průměru činilo posílení proti EUR 2,1 % (oproti 5,1% v roce 2006), vůči USD posílila v průměru o 11,3 % (proti 5,9 % v roce 2006). Od ledna 2007 až do srpna včetně docházelo ke zpomalování meziročního posílení koruny z 3,2 % na 1,0 % vůči EUR a z 10,8 % na 9,2 % vůči USD. Od září 2007, po propuknutí krize na finančních trzích s americkými subprime hypotékami, koruna skokově posílila k 27 CZK/EUR resp. 20 CZK/USD, se dynamika posilování začala opět zvyšovat.

Graf 17 : Nominální směnný kurz CZK vůči USD a EUR (ECU)

Pramen: ČNB

Výrazná diference mezi posilováním koruny vůči EUR a USD vyplývá ze vzájemného vztahu směnného kurzu EUR a USD. Ten se v roce 2007 pohyboval

v rozmezí od 1,289 do 1,487 USD/EUR při průměru 1,387 USD/EUR (v roce 2006 činil průměr 1,254 USD/EUR). Trend posilování EUR vůči USD trval v průběhu celého roku 2007, přičemž k jeho akceleraci posilování došlo ve 2. pololetí.

Dlouhodobý apreciační trend koruny vůči EUR je dán především domácími fundamentálními faktory (diferenciál růstu produktivity, vývoj salda běžného účtu) a přílivem zahraničních investic. K jeho dynamizaci ve 2. pololetí přispělo kromě krize na finančních trzích i zrychlení růstu domácí inflace, které vyvolalo na finančních trzích očekávání růstu úrokových sazeb.

6. Měnový vývoj a finanční trh

6.1 Měnové agregáty

Měnové agregáty (pasiva)

Agregát M2 na straně pasiv měnového přehledu se v průběhu roku 2007 meziročně zvýšil z lednových 10,1 % na prosincových 13,2 %. Vysoce likvidní závazky sektoru MFI¹⁷ a další likvidní finanční pasiva MFI vůči klientským rezidentům dosáhly v lednu 2007 absolutní hodnoty 2191,0 mld. Kč, v prosinci téhož roku 2447,3 mld. Kč. Vývoj peněžního agregátu M2 byl během roku relativně stabilní s průměrným meziročním tempem 11,2 %. Výrazně vyšší meziroční narůst široké peněžní zásoby oproti průměru byl evidován v květnu (vyšší o 0,9 p.b.) a v posledním měsíci, kdy růst převyšoval průměrné meziroční tempo o 2,0 p.b.

V rámci peněžního agregátu M1 docházelo během roku ke kolísání meziročního tempa růstu jednodenních vkladů. Dynamika oběživa se díky vysokému růstu spotřeby domácností v první polovině roku zvyšovala (průměrné meziroční tempo pro první polovinu roku činilo 12,2 %). Mírné snížení dynamiky spotřebitelské poptávky domácností ve druhé polovině roku naopak růst oběživa zpomalilo (průměrné meziroční tempo pro druhou polovinu roku činilo 10,8 %).

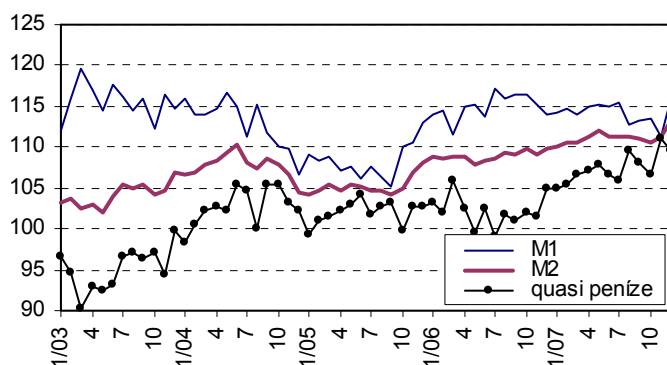
---

¹⁷ Měnové finanční instituce zahrnují centrální banku, rezidentské banky a všechny ostatní rezidentské finanční instituce.

Ve struktuře kvazi-peněz se zvýšil růst krátkodobých vkladů s dohodnutou splatností, vysoké tempo růstu si zachovávaly i vklady s výpovědní lhůtou (meziroční průměrný růst 18,0 %). K růstu poptávky po dlouhodobých termínovaných vkladech nedocházelo kvůli menšímu zvýšení dlouhodobých úrokových sazeb oproti krátkodobým.

Graf 18 : Měnové agregáty

(sopr = 100)

Pramen: ČNB

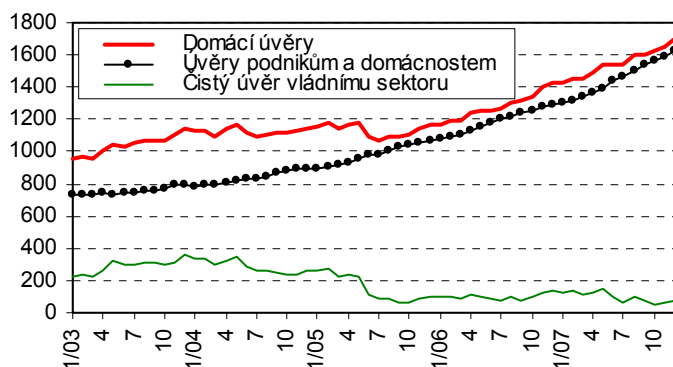
Úvěry (aktiva)

Na straně aktiv měnového přehledu meziroční pokles čistých zahraničních aktiv zpomaloval až do května, kdy byl zaznamenán mírný meziroční nárůst. V srpnu došlo k výraznějšímu meziročnímu poklesu, který se ke konci roku opět snižoval. Průměrný meziroční pokles čistých zahraničních aktiv za rok 2007 činil 2,6 % a byl posílen 4,7 % meziročním průměrným poklesem u čistých zahraničních aktiv centrální banky a zmírňován 1,7 % průměrným meziročním růstem čistých zahraničních aktiv ostatních MFI.

Tempo růstu domácích úvěrů, tvořených čistým úvěrem vládě a úvěry podnikům a domácnostem, se průměrně oproti předchozímu roku zvýšilo na 21,2 %. V absolutních hodnotách dosáhl stav domácích úvěrů v lednu 2007 úroveň 1421,9 mld. Kč (růst o 249,9 mld. Kč proti lednu 2006) a v průběhu roku se domácí úvěrová emise rozšířila na 1699,2 mld. Kč (růst o 276,8 mld. Kč proti prosinci 2006). Průměrné meziroční tempo domácích úvěrů bylo především taženo úvěry podnikům a domácnostem, které se na celkovém objemu podílely průměrně 79,5 %. Čistý úvěr

vládě se s růstem o 3,2 % na průměrném meziročním tempu podílel jen nepatrně, na rozdíl od úvěrů podnikům a domácnostem (růst o 22,7 %), a na celkovém objemu domácích úvěrů tvořil jen 5,4 %.

Graf 19 : Domácí úvěry, mld. Kč

Pramen: ČNB

Úvěry podnikům zahrnují úvěry finančním neměnovým institucím a úvěry nefinančním podnikům. Úvěry nefinančním podnikům v lednu meziročně vzrostly o 17,7 % a během roku si své meziroční tempo udržovaly. K mírnému zvýšení růstu došlo koncem 3. i 4. čtvrtletí. Vývoj byl charakteristický pozvolným zpomalováním dynamiky úvěrů s delšími splatnostmi.

Meziroční tempo růstu úvěrů domácnostem v lednu dosáhlo meziroční úrovně 29,8 % a v průběhu roku se dále stabilně zvyšovalo až na prosincových 34,4 %. K vysokému tempu přispíval zejména růst úvěrů na bydlení¹⁸, který v prosinci meziročně dosáhl 37,5 %, následován nárůstem spotřebitelských úvěrů¹⁹.

Poměr celkové (bankovní a nebankovní) zadluženosti domácností k ročnímu hrubému disponibilnímu důchodu se během roku zvýšil cca o 5 p.b. na úroveň 46,0 % (údaj za 3. čtvrtletí). V eurozóně se poměr celkové zadluženosti pohybuje na 92 %.²⁰

¹⁸ Růst úvěrů na bydlení byl podporován nízkými úrokovými sazbami, nejistotami v cenách stavebních prací v důsledku možného zvýšení snížené sazby DPH a deregulací nájemného.

¹⁹ Spotřebitelské úvěry byly ovlivňovány poměrně vysokou spotřebitelskou poptávkou.

²⁰ Viz ČNB: *Zpráva o inflaci/ I*. Praha: ČNB, 2008 [cit. 2008-03-05].

6.2 Úrokové sazby

ČNB v průběhu roku 2007 zvýšila limitní úrokovou sazbu pro dvoutýdenní repo operace celkem čtyřikrát. První zvýšení o 0,25 p.b. na 2,75 % bylo odsouhlaseno k 1. červnu, další zvýšení následovala k 27. červenci na 3,00 %, k 31. srpnu na 3,25 % a poslední nárůst 2T repo sazby o 0,25 p.b se uskutečnil k 30. listopadu. Diskontní a lombardní sazby rostly ve stejném rozsahu. Na konci prosince byla 2T repo sazba na 3,50 %, diskontní sazba na 2,50 % a lombardní sazba na 4,50 %. Úroveň povinných minimálních rezerv se v průběhu roku nezměnila a zůstává na hodnotě 2 %.

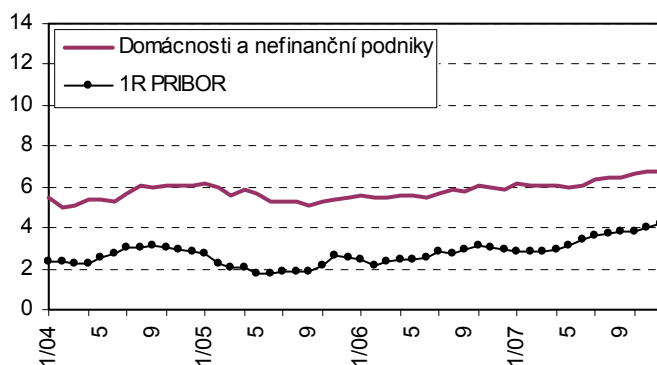
ECB měla základní úrokové sazby na počátku roku nastaveny na 3,50 % (o 1 p.b. vyšší než ČNB). Během roku byla jejich změna provedena dvakrát, a to v březnu a v červnu (vždy zvýšeno o 0,25 p.b.). Na konci roku byla základní úroková sazba ECB 0,5 p.b. vyšší než sazba ČNB. V USA se v první polovině roku referenční úroková sazba neměnila a zůstávala na 5,25 %, ve 3. čtvrtletí přistoupil Fed k postupnému uvolňování měnových podmínek. Referenční úroková sazba se od září snížila celkem třikrát – v září (pokles o 0,5 p.b.), říjnu (pokles o 0,25 p.b.) a v prosinci (pokles o 0,25 p.b.). Na konci roku byla úroková sazba na 4,25 % (o 0,75 p.b. výše než sazba ČNB, resp. o 0,25 p.b. vyšší než sazba ECB).

Průměrné úvěrové, resp. vkladové úrokové sazby pro domácnosti a nefinanční podniky v průběhu roku 2007 rostly a pohybovaly se na průměrné úrovni 5,79 %, resp. 1,32 %. Průměrné úrokové sazby z nových úvěrů²¹ poskytnutých domácnostem a nefinančním podnikům se v prosinci meziročně zvýšily o 0,65 p.b. na úroveň 6,80 %. Sazby z nových vkladů vzrostly o 0,27 p.b. na 1,42 %.

---

²¹ Nové obchody (jak úvěry tak půjčky) jsou definovány jako veškeré nové dohody uzavřené mezi bankami a jejich klienty v průběhu sledovaného období.

Graf 20: Úrokové sazby nově poskytnutých úvěrů, % p. a.

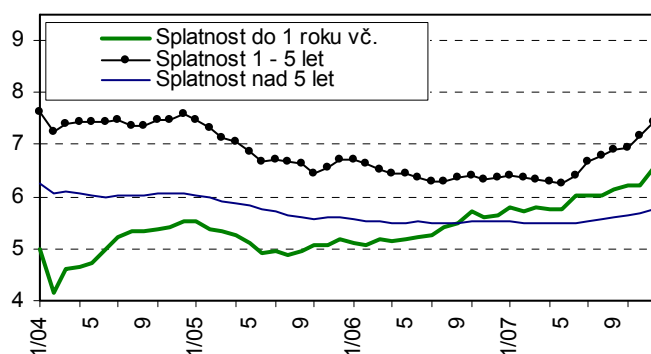
Pramen: ČNB

Spread mezi průměrnou úrokovou sazbou z nových úvěrů domácnostem a podnikům a úrokovou sazbou pro jednorochní PRIBOR, charakterizující úvěrové podmínky, během roku mírně kolísal s klesající tendencí. V prosinci vykázal hodnotu 2,6 p.b. a dosáhl tak jedné z nejnižších hodnot od května 2004.

Úrokové sazby u úvěrů domácnostem podle splatností rostly nejrychleji u 1 až 5letých úvěrů až na prosincových 8,56 % (růst o 0,79 p.b. proti lednu), následovány úvěry do 1 roku s úrokovou sazbou 10,35 % (růst o 0,74 p.b. proti lednu). Úrokové sazby u úvěrů domácnostem se splatností delší než 5 let spíše stagnovaly. V případě úvěrů nefinančním podnikům vzrostly úrokové sazby u všech splatností, nejvýrazněji však také u 1 až 5letých úvěrů (růst o 1,13 p.b. na 5,60 % proti lednu).

Podle základních kategorií lze úvěry pro domácnosti členit podle typu na spotřební, na nákup bytových nemovitostí a ostatní. Úroková sazba u spotřebních úvěrů v průběhu roku klesala (kromě prosince, kdy dosáhla 13,32 %) z 13,55 % v lednu na 13,12 % v listopadu. Sazby u úvěrů na nákup bytových nemovitostí během roku oscillovaly kolem průměrné úrovně 4,86 %.

Graf 21 : Úrokové sazby z úvěrů celkem podle splatností, % p. a.

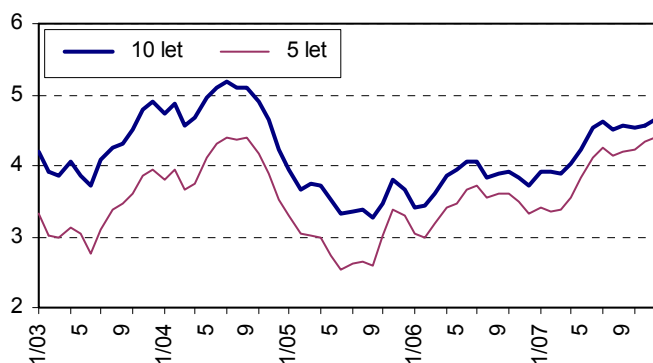
Pramen: ČNB

V případě vkladů domácností, resp. nefinančních podniků jde o kategorizaci do skupin jednodenních vkladů, vkladů s dohodnutou splatností, s výpovědní lhůtou a repo operací²². Úrokové sazby z jednodenních vkladů se průměrně pohybovaly na hladině 0,45 % v případě domácností a ve výši 0,88 % u nefinančních podniků. Vklady s dohodnutou splatností vzrostly během roku o 0,16 p.b. na 2,11 %, resp. o 0,95 p.b. na 3,00 %. Vklady s výpovědní lhůtou se zvyšovaly obdobným tempem o 0,16 p.b. na 2,14 %, resp. u vkladů nefinančních podniků tempem nižším o 0,29 p.b. na 1,89 %.

Na počátku roku zaznamenaly výnosy ze státních dluhopisů mírný pokles, který byl záhy překonán silným půlročním růstem. Druhá polovina roku byla v duchu mírného poklesu a stagnace, která byla na konci období následována mírným růstem. Nejvyšším tempem rostly výnosy z dluhopisů s krátkodobou a střednědobou splatností (průměrné roční zvýšení 0,94 p.b. až 1,25 p.b.), výnosy z dluhopisů s dlouhodobou splatností se během roku zvýšily v průměru o 0,65 p.b. až 0,85 p.b. podle jednotlivých splatností. Všeobecný trend sblížování sazeb u krátkodobých a dlouhodobějších splatností se projevoval i u sblížování výnosů ze státních dluhopisů.

²² Repo operace nejsou zveřejňovány z důvodu možné identifikace respondenta.

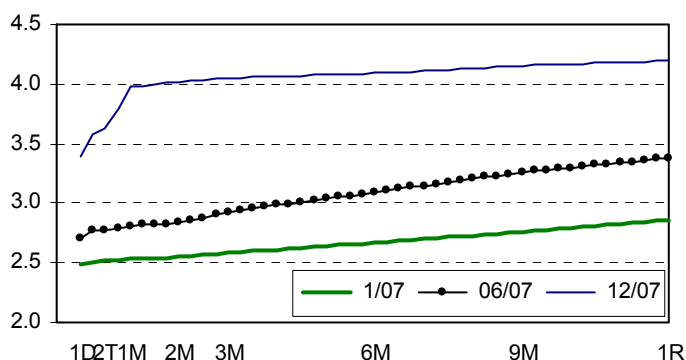
Graf 22 : Výnosy státních dluhopisů, % p. a.

Pramen: ČNB

Během roku 2007 se průměrná měsíční sazba 3M PRIBORu zvýšila z lednových 2,58 % na prosincových 4,05 %. 1R PRIBOR vzrostl na 4,20 % (růst o 1,34 p.b.). Prosincová krátkodobá výnosová křivka mezibankovních úrokových sazeb PRIBOR se oproti lednu nerovnoměrně posunula směrem vzhůru a výnosy podle splatností vzrostly po celé délce o 0,91 p.b. až 1,34 p.b.

Graf 23: Krátkodobá peněžní výnosová křivka, % p. a

Pramen: ČNB

6.3 Akciový trh

Ani akciovému trhu v ČR se nevyhnul vliv americké hypoteční krize, přesto byl během roku 2007 vykázán solidní růst. Za prvních šest měsíců si pražská burza (BCPP) připsala dvojnásobné zhodnocení, než jakého dosáhla za celý rok 2006. Oficiální index pražské burzy PX vzrostl během této doby o 17 % a na jeho růstu se podílely zejména akcie skupiny CME, realitní společnosti ECM a ORCO, Komerční banky a Telefónicy O2. Druhá polovina roku 2007 byla charakteristická četnými vzestupy a pády. Výrazný srpnový propad oficiálního burzovního indexu PX na

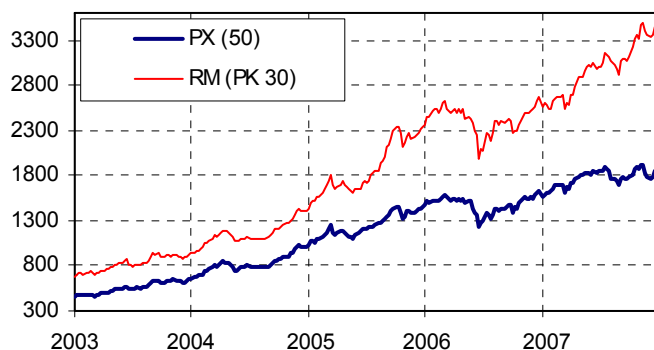
hodnotu 1653,2 byl následován vrcholem na konci listopadu, kdy dosáhl zatím nejvyšší hodnoty 1936,1. Celkově index PX v průběhu 12ti měsíců vzrostl o 14,24 %.

Na konečném růstu burzovního indexu PX se v roce 2007 podílely souhrnně akciové tituly Unipetrol, CETV, ČEZ, Komerční banka, Telefónica O2, naopak poklesy zaznamenaly akcie společností PEGAS, ECM, Erste Bank, Orco, Zentiva a Philip Morris. Na konci roku 2007 bylo na pražské burze obchodováno 13 titulů (oproti předchozímu roku přibyly AAA a VIG). Celkový objem obchodů akcií a podílových listů, resp. dluhopisů za rok 2007 dosáhl na pražské burze 1013 mld. Kč, resp. 508,8 mld. Kč.

Akciový index RM²³ obchodovaný v rámci RM systému se vyvíjel v průběhu roku 2007 rychlejším tempem než index PX. Index RM vzrostl z počáteční hodnoty 2649,60 na 3404,36 tj. meziročně o 31,17 %. V roce 2007 však dosáhl celkový objem obchodů RM systému jen 8 mld. Kč.

Na kapitálovém trhu (BCPP, SCP) bylo zobchodováno 3472 mld. Kč, z toho 1557,2 mld. Kč připadlo na dluhopisy a 1915,5 mld. Kč na akcie a podílové listy.

Graf 24 : Indexy akciového trhu.

Pramen: BCPP, RMS

²³ Původně se jednalo o index PK 30, který tvořilo 30 hlavních titulů. Od 17. 7. 2006 byl jeho název změněn na Index RM, jehož bázi v současnosti tvoří 10 titulů.

II.

Veřejné rozpočty

OBSAH

Veřejné rozpočty	1
1. Příjmy veřejných rozpočtů	2
2. Výdaje veřejných rozpočtů	6
3. Salda veřejných rozpočtů	9
4. Dluh veřejných rozpočtů	12
5. Shrnutí	14

Veřejné rozpočty¹

Po historicky nejvyšším deficitu veřejných rozpočtů dosaženém v roce 2006 se v roce 2007 saldo meziročně zlepšilo o 106,1 mld. Kč. Celkový deficit činil 35,9 mld.Kč, tj. 1,0 % HDP a byl tak o 87,6 mld. Kč nižší než bylo schváleno v rozpočtové dokumentaci pro rok 2007. Lepších výsledků dosáhly téměř všechny segmenty veřejných rozpočtů. Výrazně lepších výsledků než činila původní očekávání bylo dosaženo především u státního rozpočtu², jehož schodek (očistěný o převody z a do rezervních fondů a fondu státních záruk) dosáhl 48,6 mld. Kč, což je o 49,7 mld. Kč méně než bylo původně schváleno. Současně byl deficit státního rozpočtu ve srovnání s rokem 2006 o 58,8 mld. Kč nižší. Převody neutracených prostředků organizačních složek státu do rezervních fondů ovlivnily stav rezervních fondů k 31. 12. 2007, který dosáhl již 97,0 mld. Kč; uspořené prostředky mohou být použity na posílení výdajů v dalších letech.

Vzhledem k tomu, že převody do a z fondů organizačních složek státu (dále OSS) ve skutečnosti neznamenají realizaci výdaje/příjmu státu, ale tvorbu/čerpání rezerv, metodika peněžních toků (stejně jako metodika ESA 95 – relevantní pro výpočet maastrichtských kritérií) vylučuje ze salda rozdíl mezi neutracenými prostředky převedenými do fondů OSS a neutracenými prostředky z minulých let načerpanými naopak z těchto fondů v průběhu roku do příjmů. Provedení této úpravy vedlo v roce 2007 ke zlepšení deficitu o 31,1 mld. Kč³.

---

1 Data jsou vykazována na základě metodiky peněžních toků, čemuž odpovídá seskupování příjmových a výdajových operací a potřebné metodické úpravy. Vládní statistika je konstruována jako součet jednotlivých složek veřejných rozpočtů, kde je následně uplatněna konsolidace příjmů a výdajů za účelem vyloučení vzájemných vztahů mezi jednotlivými složkami vlády. Hospodaření veřejných rozpočtů zachycuje příjmové a výdajové operace týkající se státního rozpočtu vč. Národního fondu a od r. 2006 zdrojů z privatizace (bývalého Fondu národního majetku zrušeného zákonem č. 178/2005 Sb.), mimorozpočtových fondů (státních fondů, Fondu národního majetku (do r. 2005) a Pozemkového fondu ČR), veřejného zdravotního pojištění a územních samosprávných celků.

2 V metodice peněžních toků je deficit SR navýšen o 13,2 mld. Kč v důsledku úhrady ztráty ČKA na základě Zákona č. 5/2005 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu části ztráty ČKA, vzniklé přebíráním nebonitních aktiv v letech 1991 až 2003; rozpočtovaná částka činila 7,0 mld. Kč.

3 Před rokem 2004 měly OSS možnost převést pouze omezenou část uspořených prostředků, vliv těchto převodů proto nebyl tak vysoký, viz tabulka.

Dopad vyloučení rezervních fondů OSS na saldo hospodaření veřejných rozpočtů (v mil. Kč).

		2005	2006	2007 očekávaná skutečnost
I	Převody z rezervních fondů	21 804,6	36 384,1	51 932,1
II	Neinvestiční převody do rezervních fondů	28 852,7	22 582,5	46 492,7
	Investiční převody do rezervních fondů	17 882,6	23 263,6	32 696,4
III	Čistý dopad na saldo (II - I)	24 930,8	9 462,0	27 257,0

Výsledky hospodaření veřejných rozpočtů v roce 2007 byly následující:

- celkový deficit veřejných rozpočtů činil 35,9 mld. Kč (1,0 % HDP),
- deficit veřejných rozpočtů pro fiskální cílení⁴ dosáhl 35,6 mld. Kč (1,0 % HDP),
- vývoj deficitů ovlivnil vývoj dluhu veřejných rozpočtů, který ke konci roku 2007 činil 973,2 mld. Kč - tedy 27,7 % HDP a ve srovnání s rokem 2006 tak vzrostl o 10,9 %.

Tabulka 1

Vývoj sald veřejných rozpočtů

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Saldo vč. čistých půjček (mld Kč)	-11,4	-127,7	-90,7	0,6	-142,1	-35,9
Saldo vč. čistých půjček (% HDP)	-0,5	-5,0	-3,2	0,0	-4,4	-1,0
Saldo pro fiskální cílení (mld Kč)	-88,8	-99,2	-80,6	-50,0	-98,9	-35,5
Saldo pro fiskální cílení (% HDP)	-3,6	-3,8	-2,9	-1,7	-3,1	-1,0

Pramen: MF

1. Příjmy veřejných rozpočtů

Ve srovnání s původními předpoklady nebyly celkové příjmy naplněny o 7,9 mld. Kč, nicméně jejich meziroční růst byl podstatně vyšší než v roce 2006. Zatímco v roce 2006 příjmy veřejných rozpočtů nedosáhly úrovně předchozího roku o 3,2 %, v roce 2007 jejich růstová dynamika dosáhla 11,0 %. Hlavním důvodem nenaplnění předpokládaných příjmů byly výrazně nižší dotace přijaté od nadnárodních institucí a také nenaplněné privatizační příjmy.

Dotace přijaté od nadnárodních institucí nedosáhly předpokládané výše o 26,5 mld. Kč. Odhady příjmů z EU (a tudíž i prostředky na spolufinancování programů) subjekty veřejných rozpočtů trvale nadhodnocují. Tento vývoj svědčí o přetrvávajících bariérách v systému čerpání evropských peněz ČR.

⁴ Ze salda pro fiskální cílení jsou vyloučeny tzv. čisté půjčky (včetně příjmů z privatizace), náklady transformace a také operace Národního fondu, které by výsledky daného roku ovlivňovaly o časový nesoulad mezi přijetím plateb z EU (zálohy na financování programů EU) a jejich čerpáním. Tento ukazatel je shodný s ukazatelem používaným v návrhu střednědobého výhledu státního rozpočtu na léta 2009 a 2010. Náklady transformace představují zejména operace státem zřízených institucí, které především spravují nekvalitní aktiva přebíraná od jiných subjektů. Patří sem finanční skupina ČKA (tj. včetně jejich dceřiných společností Konpo, s. r. o., Prisko, a. s., a Česká finanční, s. r. o.) a Česká inkasní, s. r. o. Náklady transformace zahrnují úhrady ztrát ČKA a úhrady ztrát ČNB vzniklé v souvislosti se stabilizací a konsolidací bankovního sektoru ze státního rozpočtu a dotace FNM pro finanční skupinu ČKA a Českou inkasní, s. r. o.

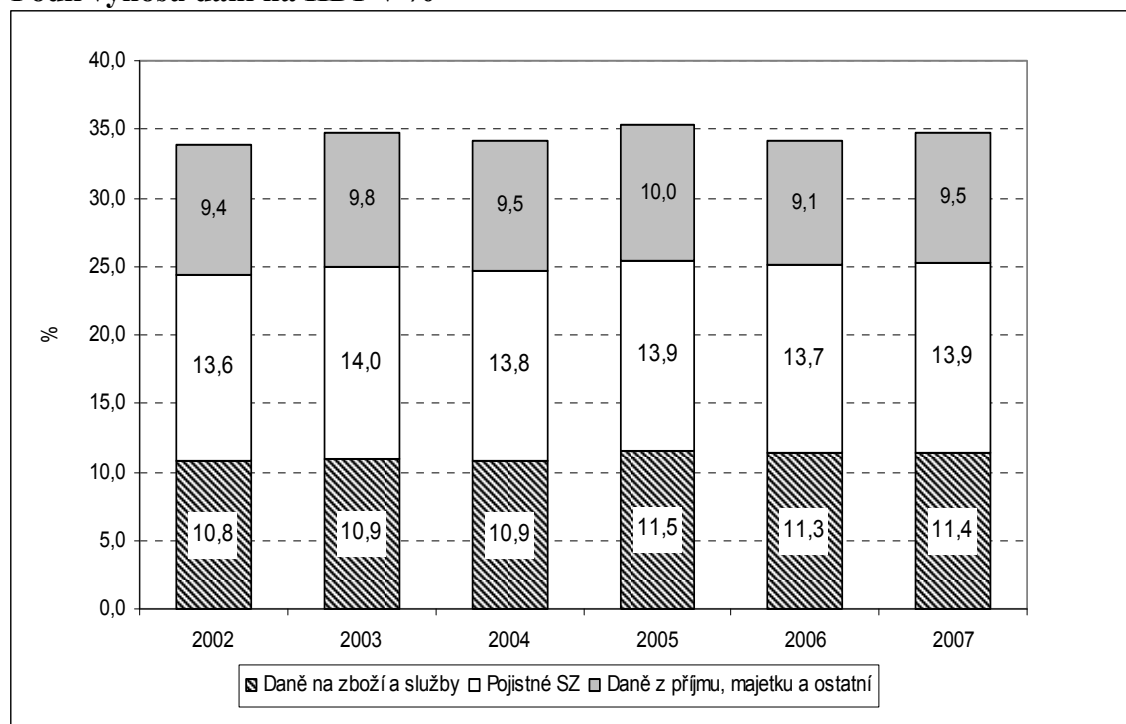
Privatizační příjmy byly o 18,8 mld. Kč nižší než se původně očekávalo. To bylo dáno zejména nerealizováním příjmů z privatizace ČEZu v předpokládané výši.

Naopak daňové příjmy se vyvíjely více než příznivě a byly ve srovnání s předpoklady v Návrhu státního rozpočtu pro rok 2007 výrazně překročeny (o 47,1 mld. Kč). Konsolidovaná daňová kvóta včetně pojistného na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění (dále jen pojistné) zaznamenala v roce 2007 růst o 0,7 p.b. na 34,8 % HDP. Celkově daňové příjmy ve srovnání s rokem 2006 meziročně vzrostly o 11,4 %, jejich dynamika se zvýšila o 7,7 p.b. K vyššímu inkasu došlo u všech typů daní, nejlépe se vyvíjel výběr daně z příjmů právnických osob, který byl o 9,2 mld. Kč vyšší, než bylo rozpočtováno. Ve struktuře daňových příjmů však i nadále přetrvává trend růstu podílu nepřímých daní. Pozitivní vývoj daňových příjmů byl dán především rychlým hospodářským růstem. Ten dosáhl vyšších hodnot než se původně očekávalo a také růst spotřeby domácností byl vyšší než činily původní odhady. Rovněž inkaso pojistného na sociální zabezpečení bylo ovlivněno příznivým ekonomickým vývojem (pozitivní vývoj na trhu práce, růst mezd a platů, zvýšení minimální mzdy). Došlo k výraznému překročení rozpočtovaných příjmů (o 20,5 mld. Kč), které bylo pozitivně ovlivněno vysokým meziročním růstem vyměřovacích základů plátců pojistného.

Naopak u nedaňových příjmů došlo k negativní odchylce, ve srovnání s původními předpoklady zůstaly nenaplněny o 3,6 mld. Kč zejména díky nižšímu výběru příjmů z podnikání, vlastnictví a ostatních příjmů. Tyto příjmy (dividendy, vratky transferů z minulých let, apod.) jsou velice obtížně predikovatelné.

Graf 1

Podíl výnosu daní na HDP v %

Pramen: MF

Tabulka 2
Vývoj příjmů veřejných rozpočtů

		Konsolidované veřejné rozpočty			Podíl na HDP (%)			
		2005	2006	2007	2005	2006	2007	
				<i>očekávaná skutečnost</i>			<i>očekávaná skutečnost</i>	
A		PŘÍJMY vč. splátek půjček	1 279,6	1 239,2	1 375,7	42,8	38,3	38,7
I		PŘÍJMY (III+VI+VII)	1 162,8	1 223,4	1 351,8	38,9	37,9	38,0
III		BĚŽNÉ PŘÍJMY (IV+V)	1 118,0	1 171,7	1 289,2	37,4	36,3	36,2
IV		DAŇOVÉ PŘÍJMY (1+2+4+5+6+7)¹⁾	1 060,0	1 098,8	1 224,2	35,5	34,0	34,4
	1	Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	287,3	278,6	317,9	9,6	8,6	8,9
	1.1	Fyzických osob	142,4	136,8	151,5	4,8	4,2	4,3
	1.2	Právnických osob	144,8	141,8	166,4	4,8	4,4	4,7
	2	Pojistné sociálního zabezpečení	416,1	441,9	488,4	13,9	13,7	13,7
	4	Majetkové daně	13,1	13,5	15,5	0,4	0,4	0,4
	5	Vnitřní daně ze zboží a služeb	343,4	364,7	402,2	11,5	11,3	11,3
	5.1	DPH	206,9	218,1	235,0	6,9	6,7	6,6
	5.2	Spotřební daně	110,6	119,5	138,9	3,7	3,7	3,9
	5.3-6	Ostatní daně a poplatky	25,9	27,0	28,2	0,9	0,8	0,8
	6	Clo ²⁾	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	7	Ostatní daňové příjmy	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
V		NEDAŇOVÉ PŘÍJMY (8+9+10+12)	58,0	72,9	65,1	1,9	2,3	1,8
	8	Příjem z podnikání a vlastnictví	25,1	31,1	31,2	0,8	1,0	0,9
	9	Příjmy z poplatků a nahodilých prodejů	21,5	22,8	24,2	0,7	0,7	0,7
	10	Přijaté sankční platby	3,5	4,5	4,9	0,1	0,1	0,1
	12	Ostatní nedaňové příjmy	7,9	14,5	4,8	0,3	0,4	0,1
VI		KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY (13+15+16)	13,2	15,7	13,822	0,4	0,5	0,4
	13	Prodej investičního majetku	7,9	8,8	7,3	0,3	0,3	0,2
	15	Prodej pozemků a nehmotných aktiv	4,0	5,3	5,5	0,1	0,2	0,2
	16	Ostatní investiční příjmy	1,4	1,7	1,1	0,0	0,1	0,0
VII		PŘIJATÉ DOTACE (17+18+19+20)	31,6	36,0	48,7	1,1	1,1	1,4
	17	ze zahraničí	0,5	0,6	0,8	0,0	0,0	0,0
	18	od veřejných rozpočtů jiné úrovně vlády ³⁾	-	-	-	-	-	-
	19	od nadnárodních institucí	31,1	35,3	47,9	1,0	1,1	1,3
	20	od veřejných rozpočtů stejné úrovně vlády ³⁾	--	--	-	--	--	-
		PŘIJATÉ SPLÁTKY PŮJČEK	116,8	15,7	23,9	3,9	0,5	0,7
		Domácí	111,6	14,9	23,7	3,7	0,5	0,7
		<i>z toho: privatizace (FNM + PF ČR)</i>	<i>107,3</i>	<i>1,8</i>	<i>14,5</i>	<i>3,6</i>	<i>0,1</i>	<i>0,4</i>
		Zahraniční	5,3	0,8	0,3	0,2	0,0	0,0

1) Jedná se o konsolidované daňové příjmy s konsolidací pojistného placeného státem za svoje zaměstnance.

2) Po vstupu do EU klasifikuje metodika peněžních toků podíl na clech (položka rozpočtové skladby 1402) jako nedaňový příjem pod kategorií „Příjmy z poplatků a nahodilých prodejů“.

3) Dotace poskytnuté jedním veřejným rozpočtem jinému veřejnému rozpočtu jsou v rámci konsolidace vyloučeny.

Pramen: MF

2. Výdaje veřejných rozpočtů

Celkové výdaje veřejných rozpočtů byly o 95,4 mld. Kč nižší než činil původní předpoklad. Růst výdajů meziročně zpomalil o 5,8 p.b. na 2,2 %, jejich dynamika byla o 8,8 p.b. pomalejší než tomu bylo u příjmů. S výjimkou dotací finančním institucím a kapitálových transferů nefinančním veřejným podnikům byly všechny výdajové položky veřejných rozpočtů nižší než přepokládala rozpočtová dokumentace.

Rozhodující část výdajů je stále realizována prostřednictvím dotací a ostatních běžných transferů, přestože jejich růst v roce 2007 citelně zpomalil a činil 4,3 %. Dotace finančním institucím meziročně poklesly o 52,7 %, zejména v důsledku snižování výdajů spojených s náklady transformace. V průběhu roku ale došlo k navýšení úhrady ztráty ČKA (Zákon o státním dluhopisovém programu na úhradu části ztráty ČKA, vzniklé přebíráním nebonitních aktiv v letech 1991 – 2003) z původně rozpočtovaných 7 mld. Kč na 13,2 mld. Kč.

Více než 40 % celkových výdajů tvoří transfery obyvatelstvu včetně neziskových institucí. Jejich růst zpomalil o 0,9 p.b. na 7,4 % a jejich zvýšení činilo 43,3 mld. Kč. Tyto výdaje jsou realizované především státním rozpočtem a zdravotními pojišťovnami, jejich podíl na HDP se meziročně téměř nezměnil (pokles o 0,4 p.b.) a dosáhl v roce 2007 17,6 %. Nejvyšší podíl (3/4 výdajů státního rozpočtu) mezi těmito transfery představují mandatorní výdaje. V minulosti založená nezdravá tendence růstu těchto výdajů má na hospodaření veřejných rozpočtů negativní dopad, neboť jsou vytěsňovány ostatní veřejné výdaje, které mohou mít produktivnější formu.

Méně pozitivně lze hodnotit pokles kapitálových výdajů veřejných rozpočtů. V jejich struktuře tvoří výdaje na pořízení investic již méně než 50 %. V roce 2007 se po výrazném zvýšení v roce 2006 snížily (o 9,2 %). Růst nastal u investičních transferů, které vzrostly o 8,0 %, přičemž 64,5 % těchto transferů směřovalo do nefinančních veřejných podniků a byly realizovány zejména Státním fondem dopravní infrastruktury a státním rozpočtem.

Dluh veřejných rozpočtů zvyšuje náklady spojené s jeho obsluhou. Výdaje na úroky se ve srovnání s rokem 2006 zvýšily o 3,3 mld. Kč, meziroční dynamika však výrazně zpomalila na 9,9 %. Zvyšování výdajů spojených s dluhovou službou znamená za jinak nezměněných podmínek nižší volné prostředky na jiné veřejné výdaje.

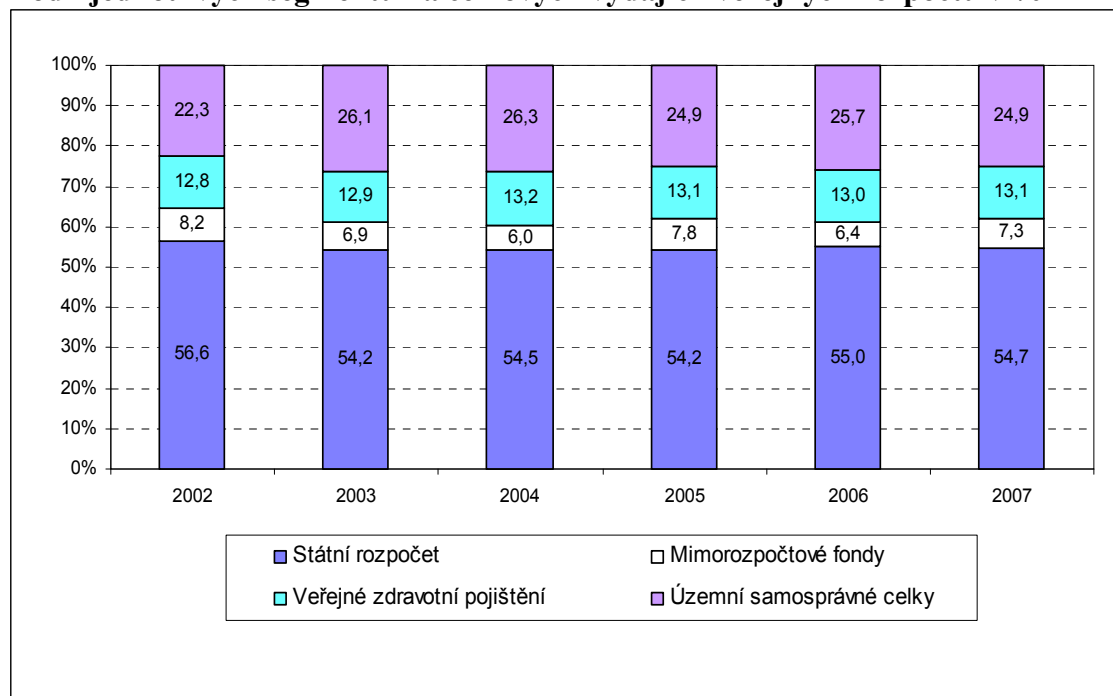
Transfery do zahraničí, ve kterých rozhodující podíl představují odvody vlastních zdrojů do rozpočtu EU, se meziročně zvýšily (o 11,6 %) na 33,1 mld. Kč.

Následující graf ukazuje, že vývoj podílů jednotlivých veřejných rozpočtů na celkových výdajích se téměř nemění.

Graf 2

Podíl jednotlivých segmentů na celkových výdajích veřejných rozpočtů v %

Pramen: MF

Tabulka 3
Vývoj výdajů veřejných rozpočtů

		Konsolidované veřejné rozpočty			Podíl na HDP (%)			
		2005	2006	2007	2005	2006	2007	
				<i>očekávaná skutečnost</i>			<i>očekávaná skutečnost</i>	
B		VÝDAJE vč. POSKYTNUTÝCH PŮJČEK	1 279,1	1 381,2	1 411,6	42,8	42,7	39,7
I		VÝDAJE vč. ČISTÝCH PŮJČEK	1 162,2	1 365,5	1 387,7	38,9	42,3	39,0
II		VÝDAJE (III+IV)	1 260,6	1 362,2	1 395,7	42,2	42,2	39,2
III		BĚŽNÉ VÝDAJE(1+2+3)	1 091,7	1 171,0	1 206,1	36,5	36,2	33,9
	1	Neinvestiční nákupy a související výdaje	219,9	239,2	243,8	7,4	7,4	6,9
	1.1	Platy zaměstnanců a ostat. platby za provedenou práci	89,2	94,8	101,1	3,0	2,9	2,8
	1.2	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
	1.3	Ostatní neinvestiční nákupy a související výdaje	130,6	144,3	142,6	4,4	4,5	4,0
	2	Úroky	25,4	33,8	37,1	0,8	1,0	1,0
	3	Dotace a ostatní běžné transfery	846,4	897,9	925,2	28,3	27,8	26,0
	3.0	Transfery veřejným rozpočtům stejné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
	3.1	Dotace	280,2	286,3	266,9	9,4	8,9	7,5
	3.1.1,3	Nefinančním veřejným podnikům	159,7	173,5	174,0	5,3	5,4	4,9
		z toho příspěvkovým apod. organizacím	157,3	171,9	172,8	5,3	5,3	4,9
	3.1.2	Finančním institucím	59,1	45,7	21,4	2,0	1,4	0,6
	3.1.4	Ostatním podnikům	61,3	67,1	71,4	2,1	2,1	2,0
	3.2	Transfery veřejným rozpočtům jiné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
	3.3-4	Transfery obyvatelstvu vč. neziskových organizací	537,1	582,0	625,2	18,0	18,0	17,6
	3.5	Transfery do zahraničí	29,1	29,6	33,1	1,0	0,9	0,9
IV		KAPITÁLOVÉ VÝDAJE(4,6+7)	168,9	191,2	189,6	5,7	5,9	5,3
	4,6	Pořízení investic	80,8	98,0	89,0	2,7	3,0	2,5
	7	Investiční transfery	88,0	93,2	100,6	2,9	2,9	2,8
	7.1	Domácí	88,0	93,1	100,2	2,9	2,9	2,8
	7.1.0	Veřejným rozpočtům stejné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
	7.1.1	Veřejným rozpočtům jiné úrovně vlády	-	-	-	-	0,0	-
	7.1.2	Nefinančním veřejným podnikům	61,2	62,3	64,9	2,0	1,9	1,8
		z toho příspěvkovým apod. organizacím	53,2	54,2	54,6	1,8	1,7	1,5
	7.1.3-5	Ostatní	26,8	30,8	35,3	0,9	1,0	1,0
	7.2	Zahraniční	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0
		POSKYTNUTÉ PŮJČKY	18,5	19,1	15,9	0,6	0,6	0,4
		Domácí	18,2	18,7	15,9	0,6	0,6	0,4
		veřejným rozpočtům stejné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
		veřejným rozpočtům jiné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
		ostatním subjektům	18,2	18,7	15,9	0,6	0,6	0,4
		Zahraniční	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	-
V		PŮJČKY minus SPLÁTKY (čisté půjčky)	-98,3	3,3	-8,0	-3,3	0,1	-0,2
A - B		Saldo vč. čistých půjček	0,6	-142,1	-35,9	0,0	-4,4	-1,0
		Saldo pro fiskální cílení	-50,0	-98,9	-35,5	-1,7	-3,1	-1,0

Dle metodiky peněžních toků je pojistné placené veřejnými rozpočty za své zaměstnance vyloučeno v rámci konsolidace za celé veřejné rozpočty.

Pramen: MF

3. Salda veřejných rozpočtů

Celkové hospodaření veřejných rozpočtů (vč. čistých půjček) dopadlo ve srovnání s rokem 2006 výrazně lépe, přesto skončilo deficitem 35,9 mld. Kč – tedy 1,0 % HDP. S výjimkou mimorozpočtových fondů došlo ke zlepšení výsledků hospodaření všech subjektů veřejných rozpočtů. Nejvýraznější snížení deficitu je patrné u hospodaření státního rozpočtu, který od roku 2006 zahrnuje také tvorbu a použití zdrojů z privatizace (dříve FNM).

Tabulka 4

Vývoj struktury salda veřejných rozpočtů v mld. Kč

		2005	2006	2007 <i>očekávaná skutečnost</i>
I	Státní rozpočet¹⁾	-59,7	-137,0	-50,7
II	Mimorozpočtové fondy celkem (I+2+3)	52,7	-3,3	-9,5
1.	FNM	51,1	x	x
2.	PF ČR	0,0	0,3	1,1
3.	Státní fondy ²⁾	1,6	-3,6	-10,6
III	Veřejné zdravotní pojištění	0,5	2,8	17,2
IV	Územní samosprávné celky	7,8	-3,9	9,4
V	SALDO (před konsolidací tj. I+II+III+IV)	1,4	-141,4	-33,6
VI	<i>Konsolidace³⁾</i>	-0,8	-0,7	-2,4
	SALDO (po konsolidaci tj. V-VI)	0,6	-142,1	-35,9

1) Mimo státní rozpočet jsou zde dále zahrnuty operace Národního fondu a čistý dopad vyloučení převodů do rezervních fondů; od roku 2005 úhrada ztráty ČKA ze státních dluhopisů podle zákona č. 5/2005 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu ztráty ČKA. Od r. 2006 také operace Fondu národního majetku (dále jen zdroje z privatizace), který byl zrušen zákonem č. 178/2005 Sb.

2) Státní fondy: SFK, SFŽP, SFZÚP, SFČK, SFRB, SFDI a SZIF. Od r. 2006 bez SFZÚP, který byl zákonem č. 94/2005 Sb. zrušen.

3) Tato hodnota představuje velikost půjček/splátek, které jsou výdajem/příjmem jednoho veřejného rozpočtu a ovlivňují jeho saldo, druhý veřejný rozpočet tuto částku vykazuje ve financování tzn. bez vlivu na výsledek hospodaření.

Pramen: MF

Hlavní příčinou tohoto vývoje je výrazné meziroční zpomalení růstu výdajů doprovázené příznivým vývojem celkových daňových příjmů. Výdajová strana stále zůstává zatížena vysokým podílem mandatorních výdajů a nastartovanými výdajovými programy státních fondů, které v dalších letech nemusejí mít pro jejich financování dostatečné vlastní zdroje.

Zlepšení zaznamenala běžná i primární bilance. Běžná bilance, která představuje rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji, se ve srovnání s rokem 2006 zlepšila o 82,4 mld. Kč a její přebytek činil 83,1 mld. Kč. Vyrovnanost běžné bilance je jednou z podmínek zdravých veřejných financí.

Jedním z ukazatelů, který je používán pro hodnocení fiskální politiky je primární deficit, vypočtený jako deficit očištěný o čisté půjčky a výdaje

spojené s úroky z dluhu veřejných rozpočtů (ty jsou důsledkem politik minulých období).

Schodek primární bilance se v roce 2007 meziročně zlepšil o 98,1 mld. Kč a činil 6,8 mld. Kč, podíl na HDP meziročně poklesnul o 3,1 p.b. a činil 0,2 % HDP. Vývoj primárního deficitu vypovídá o výrazném zmírnění fiskální expanze.

Tabulka 5

Vývoj sald běžné a primární bilance

		2005	2006	2007	2005	2006	2007
				<i>očekávaná skutečnost</i>			<i>očekávaná skutečnost</i>
AIII - BIII	Saldo běžné bilance	26,3	0,8	83,2	0,9	0,0	2,3
AI - BII + 2	Saldo primární bilance	-72,4	-105,0	-6,8	-2,4	-3,2	-0,2

Pro výpočet bylo použito saldo veřejných rozpočtů bez čistých půjček.

Pramen: MF

Dalším zveřejňovaným ukazatelem je saldo pro fiskální cílení. To představuje saldo celkových příjmů a výdajů očištěné jednak o výše popisované operace finančního charakteru (tzv. čisté půjčky) a dále o tzv. náklady transformace. Současně jsou vyloučeny také operace Národního fondu, které by výsledky daného roku zkreslovaly o časový nesoulad mezi přijetím plateb z EU (zálohy na financování programů EU) a jejich čerpáním.

Čisté půjčky jsou transakce, které vytvářejí či umožňují pohledávku, nejsou prvotním výdajem, a tudíž agregátní poptávku ovlivňují jen nepřímo. Stejně tak jako příjmy z emise dluhopisů či úvěrů nebo splátky jistiny dluhu veřejných rozpočtů nevstupují do deficitu (tj. jedná se o financování), tak poskytnuté půjčky nebo splátky dříve poskytnutých půjček jsou z deficitu vylučovány. Obdobný úhel pohledu je i na vylučování operací týkajících se nákupu a prodeje finančních aktiv (jako např. cenných papírů - dluhopisů, majetkových účastí apod.). Zde se jedná pouze o přeměnu jednoho finančního aktiva (např. cenného papíru) v jinou formu finančního aktiva (peníze) a opačně, bez přímého vlivu na agregátní poptávku. Náklady transformace se rozumí zejména úhrady ztrát ČKA/KoB a ČNB ze státního rozpočtu a dotace z bývalého FNM pro finanční skupinu ČKA/KoB a Českou inkasní.

Cílem těchto úprav je očistit saldo na příjmové i výdajové straně o finanční operace a operace jednorázového nebo dočasného charakteru, které nemají přímý vliv na agregátní poptávku. Takto vymezené saldo zachycuje míru fiskální expanze nebo restriktce a tudíž i úsilí vlády o snižování deficitu. Je považováno za relevantní z hlediska posuzování charakteru fiskální politiky. Z tohoto důvodu bylo takto definované saldo zvoleno jako základní indikátor pro fiskální cílení a definování

střednědobých výdajových rámců, které byly navrženy v rámci reformy veřejných rozpočtů.

Z tabulky č. 6 je patrný výrazný pokles tohoto salda v roce 2007, na kterém se podílel zejména pokles deficitu státního rozpočtu (včetně deficitu zdrojů z privatizace) spolu se zlepšením salda zdravotních pojišťoven a územních samosprávných celků. Deficit veřejných rozpočtů v metodice fiskálního cílení byl o 2,9 p.b. nižší než bylo původně stanoveno a činil 1,0 % HDP. Vývoj tohoto ukazatele je významným indikátorem zpomalení fiskální expanze.

Tabulka 6

Vývoj struktury salda veřejných rozpočtů pro fiskální cílení v mld. Kč

	2005	2006	2007 očekávaná skutečnost
Státní rozpočet¹⁾	-17,9	-95,0	-52,5
Mimorozpočtové fondy celkem (1+2+3)	-39,9	-2,3	-11,1
FNM	-43,9	x	x
PF ČR	-2,1	-1,3	-0,9
Státní fondy ²⁾	6,1	-1,0	-10,3
Veřejné zdravotní pojištění	0,5	2,8	17,2
Územní samosprávné celky	7,3	-4,5	10,9
SALDO pro fiskální cílení	-50,0	-98,9	-35,5

1) Mimo státní rozpočet jsou zde dále zahrnuty operace Národního fondu a čistý dopad vyloučení převodů do rezervních fondů; od roku 2005 úhrada ztráty ČKA ze státních dluhopisů podle zákona č.5/2005 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu ztráty ČKA. Od r. 2006 také operace Fondu národního majetku (dále jen zdroje z privatizace), který byl zrušen zákonem č. 178/2005 Sb.

2) Státní fondy: SFK, SFŽP, SFZÚP, SFČK, SFRB, SFDI a SZIF. Od r. 2006 bez SFZÚP, který byl zákonem č. 94/2005 Sb. zrušen.

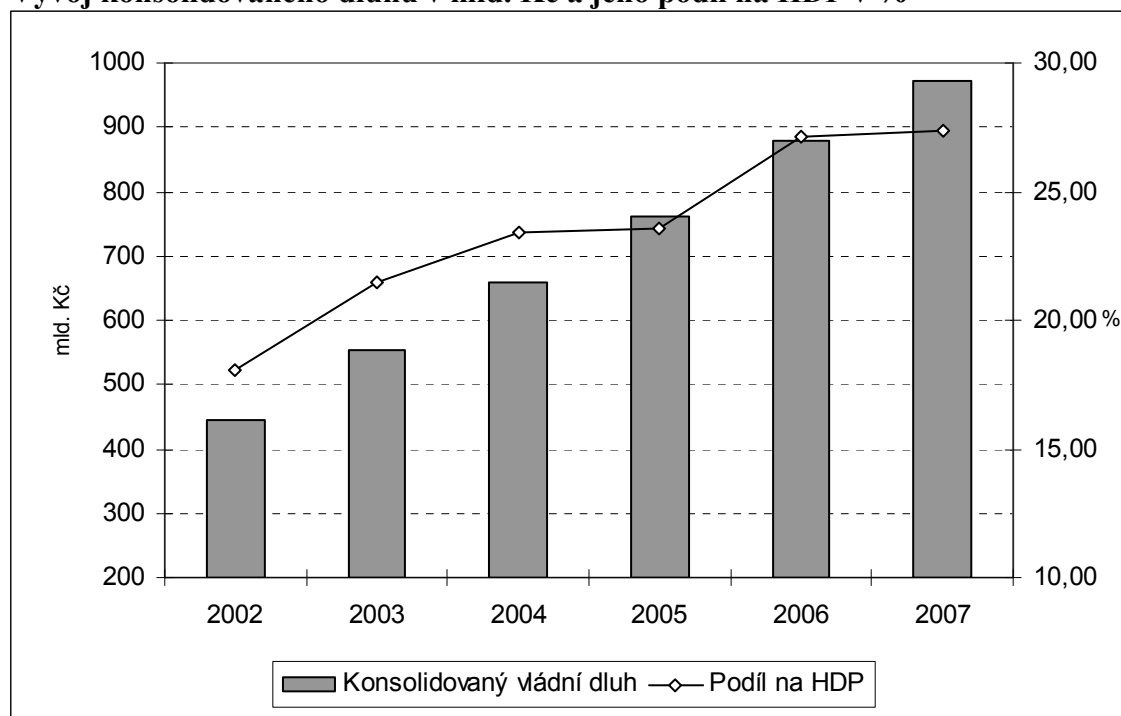
Pramen: MF

4. Dluh veřejných rozpočtů⁵

Vývoj dluhu ovlivňují zejména výsledky hospodaření jednotlivých veřejných rozpočtů. Jeho meziroční růstová dynamika zpomalila, vzrostl o 10,9 % a v roce 2007 tak dluh veřejných rozpočtů dosáhl 973,2 mld. Kč, tj. 27,4 % HDP. Z Grafu č. 3 je patrné, že objem tohoto dluhu se od roku 2002 více než zdvojnásobil.

Graf 3

Vývoj konsolidovaného dluhu v mld. Kč a jeho podíl na HDP v %

Pramen: MF

Hlavní příčinou růstu dluhu je přetrvávající deficitní hospodaření státního rozpočtu. V posledních letech je výše dluhu ovlivňována také díky tvorbě rezervních fondů, na kterou jsou emitovány státní dluhopisy. Dluh je generován zejména růstem státního dluhu, který má ve struktuře celkového dluhu nejvyšší váhu. Jeho podíl od roku 1995 postupně narůstal a v roce 2007 činil 90,7 %. Konsolidovaný státní dluh⁶ meziročně vzrostl o 11,1 % na 882,3 mld. Kč. Státní dluh ČR vykazuje rostoucí trend již od roku 1996.

⁵ Dluh veřejných rozpočtů je generován výsledky hospodaření jednotlivých složek veřejných rozpočtů definovaných podle metodiky peněžních toků, tj. státního rozpočtu vč. Národního fondu a od r. 2006 zdrojů z privatizace (bývalého Fondu národního majetku zrušeného zákonem č. 178/2005 Sb.), mimorozpočtových fondů (státních fondů, dále Fondu národního majetku (do r. 2005) a Pozemkového fondu ČR), veřejného zdravotního pojištění a územních samosprávných celků.

⁶ Konsolidace u státního dluhu představuje snížení o emitované státní dluhopisy, které byly nakoupeny z prostředků na tzv. jaderném účtu.

Dluh územních samosprávných celků meziročně vzrostl o 2,2 % a činil 90,8 mld. Kč. Obce a kraje financují své potřeby z úvěrových zdrojů a využívají tak prostor, který jim legislativa poskytuje.

Mimorozpočtové fondy doposud používaly k financování svých deficitů především vlastní zdroje. Jejich vyčerpání představuje další potenciální riziko růstu dluhu. V roce 2007 se tato situace již týkala Státního zemědělského intervenčního fondu, Státního fondu životního prostředí a přechodně Státního fondu dopravní infrastruktury, které svůj deficit financovaly nejen z disponibilních prostředků, ale také bankovním úvěrem.

Zdravotní pojišťovny zatěžují dluh z hlediska váhy sice nejméně, jeho výše se snížila z 0,17 mld. Kč na 0,03 mld. Kč, nicméně závazky zdravotních pojišťoven po lhůtě splatnosti nejsou součástí dluhu. Systém zdravotního pojištění představuje jeden z rizikových faktorů budoucího vývoje veřejných financí z důvodu těsné závislosti výsledků jeho hospodaření na objemu plateb státu za tzv. státní pojištěnce.

Ve srovnání s ostatními zeměmi není úroveň dluhu ČR vysoká. Značným nebezpečím je však skutečnost, že jeho růst byl doposud citelně zpomalován inkasem privatizačních příjmů, jejich vliv ale díky pozvolnému ukončení privatizačního procesu postupně odeznívá. V budoucnu tak bude mít dosažená výše deficitu přímý dopad na růst dluhu. Další zmírnění růstu deficitů jednotlivých složek veřejných rozpočtů, které dluh generují, se jeví jako jediné možné řešení pro udržení dobré výchozí pozice ČR v oblasti zadluženosti.

Tabulka 7

Vývoj dluhu a jeho struktury

	Hrubý konsolidovaný dluh veřejných rozpočtů (VR)			Podíl na HDP v %		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
			<i>očekávaná skutečnost</i>			<i>očekávaná skutečnost</i>
Hrubý konsolidovaný dluh VR	762,1	877,7	973,2	25,5	27,2	27,4
Státní dluh (konsolidovaný)	684,2	794,1	882,3	22,9	24,6	24,8
Dluh mimorozpočtových fondů	2,4	0,7	3,8	0,1	0,0	0,1
Dluh veřejného zdravotního pojištění	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Dluh územně samosprávných celků	82,2	88,9	90,8	2,8	2,8	2,6

Pramen: MF

5. Shrnutí

Pro rok 2007 je charakteristické výrazné meziroční snížení celkového deficitu veřejných rozpočtů a zmírnění fiskální expanze. S výjimkou mimorozpočtových fondů byly dosažené výsledky u všech subjektů podstatně lepší než se původně očekávalo. Hlavní příčinou pozitivních tendencí byl příznivý vývoj příjmové i výdajové strany veřejných rozpočtů. Na straně příjmů se projevilo značně vyšší inkaso daňových příjmů včetně pojistného na sociální zabezpečení než předpokládala schválená rozpočtová dokumentace. Příznivý vývoj byl dán především rychlým hospodářským růstem. Ten dosáhl vyšších hodnot než činily původní odhady a také růst spotřeby domácností byl vyšší než původní předpoklady. Dalším kladným faktorem byl příznivý vývoj na trhu práce, spojený s růstem mezd a platů. To vše vedlo k překročení běžných příjmů veřejných rozpočtů. Na výdajové straně byly kromě dotací finančním institucím a kapitálových výdajů nefinančním veřejným podnikům všechny položky nižší než předpokládala schválená rozpočtová dokumentace. I nadále se ukazuje, že zejména příjmy a výdaje spojené s projekty realizovanými z prostředků Evropské unie jsou velmi těžko odhadnutelné. Narozpočtované prostředky jsou následně převáděny do rezervních fondů, což výrazně zkresluje konečné výsledky hospodaření veřejných rozpočtů. Celkový rostoucí objem prostředků hromadících se v rezervních fondech dokladuje nepříliš dobrou kvalitu rozpočtového procesu.

V roce 2007 došlo k dalšímu růstu sociálních transferů a zároveň výrazně zesílila investiční aktivita vlády. Nicméně i nadále je pouze část celkových výdajů alokována do oblastí, které z dlouhodobého hlediska vyvolávají pozitivní multiplikační efekty. Náklady na transformaci české ekonomiky postupně doznívají, vzhledem k závěrečné fázi privatizačního procesu také klesají privatizační příjmy. Silně zpomalila fiskální expanze, o čemž svědčí jak mohutné zlepšení schodku běžné i primární bilance, tak i výrazné snížení deficitu pro fiskální cílení. Ten byl o 2,9 p.b. nižší než bylo původně pro rok 2007 stanoveno. Výrazné meziroční zpomalení růstu výdajů doprovázené příznivým vývojem celkových daňových příjmů bylo hlavní příčinou výše popisovaného vývoje veřejných rozpočtů. I nadále však zůstává výdajová strana zatížena vysokým podílem mandatorních výdajů, což je výsledkem politik realizovaných především v minulých letech.

Vývoj dluhu kopíruje vývoj hospodaření veřejných rozpočtů. Náklady spojené s jeho obsluhou v roce 2007 zpomalily. Podíl dluhu veřejných rozpočtů na HDP roste, avšak ve srovnání s ostatními zeměmi není úroveň dluhu veřejných rozpočtů ČR vysoká. Jeho růst byl ale doposud zpomalován využíváním privatizačních příjmů k financování deficitů. Jejich vliv bude v dalších letech doznívat a další zmírnění

růstu deficitů veřejných rozpočtů bude nezbytným opatřením pro zvolnění růstu dluhu.